

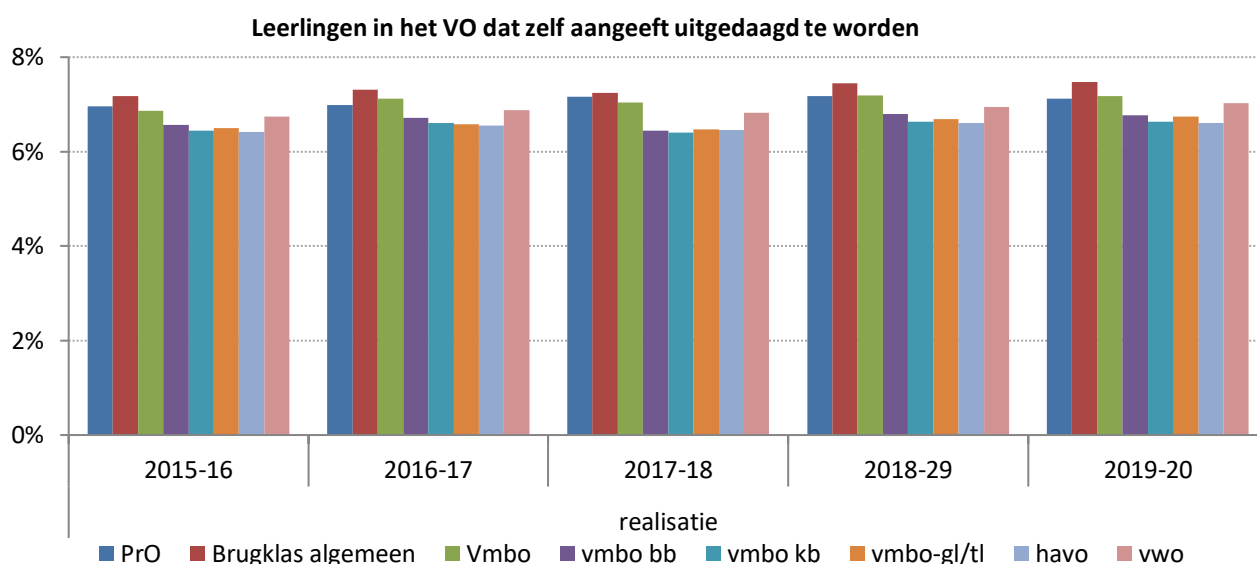
DASHBOARD SECTORAKKOORD VO 2020

Dit dashboard geeft per hoofddoel de doelstellingen weer die zijn afgesproken in het geactualiseerde sectorakkoord VO, vertaald in indicatoren met streefwaarden. Per doel wordt de voortgang van de geactualiseerde doelstellingen beschreven. Waar mogelijk wordt de voortgang ook in beeld gebracht en toegelicht aan de hand van realisatiecijfers op de indicatoren en andere relevante monitoringsgegevens.¹

AMBITIE 1: UITDAGEND ONDERWIJS VOOR ELKE LEERLING

Elke leerling heeft recht op goed onderwijs dat haar of hem motiveert en uitdaagt het beste uit zichzelf te halen. Door meer flexibele leerroutes en onderwijs op maat worden leerlingen uitgedaagd, krijgen zij eigenaarschap over hun eigen leerproces en worden leerlingen gestimuleerd hun talenten te ontwikkelen. Scholen bieden leerlingen leerroutes die aansluiten bij hun interesses en talenten en keuzevrijheid om te differentiëren in tempo en niveau. Scholen maken hierbij optimaal gebruik van de ruimte die de Wet Onderwijstijd biedt. Uitdagend onderwijs voor elke leerling betekent ook dat we ons onverminderd blijven inzetten om te voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten en om thuiszitters zo snel mogelijk weer terug te leiden naar het onderwijs.

1) Leerlingen dat zelf aangeeft uitgedaagd te worden



Bron: Vensters VO 2020

Doelstelling

Alle leerlingen geven aan uitgedaagd te worden in het onderwijs. Er zijn verschillende manieren voor leerlingen om in hun schoolcarrière uitgedaagd te worden of zichzelf uit te dagen. Leerlingen kunnen

¹ Het dashboard voor vo is online beschikbaar op de website Onderwijs in cijfers. Hier zijn ook alle achterliggende cijfers te vinden.

bijvoorbeeld vakken eerder afronden, meer verdiepend onderwijs in één of meer vakken volgen, extra vakken volgen, een vak op hoger niveau afsluiten of opgaan voor het cum laude.

Welke beweging is zichtbaar?

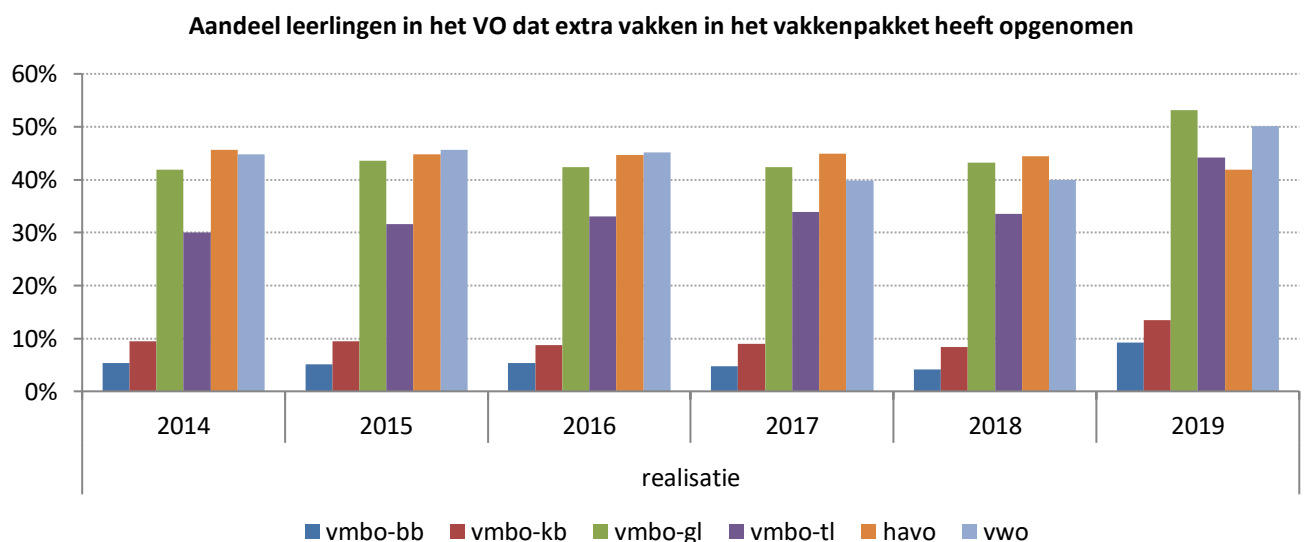
Uit een tevredenheidsonderzoek onder leerlingen van de VO-raad blijkt dat het aandeel leerlingen dat aangeeft door de school te worden uitgedaagd hun best te doen, al drie jaar op rij stabiel blijft. Evenals de voorgaande drie jaren, gaven leerlingen ook vorig schooljaar ongeveer een 7 uit 10 voor de mate waarin zij uitgedaagd worden. De peiling lijkt niet geheel gelijke trend te houden met andere ontwikkelingen op het gebied van uitdagend onderwijs: zo groeit het aantal leerlingen dat vakken op hoger niveau afsluit al jaren (met name in het vmbo) en sloten in alle schoolsoorten behalve het havo in 2019 meer leerlingen één of meer extra vakken af.

Welke acties worden ondernomen?

De afgelopen jaren hebben het ministerie van OCW en de scholen in een aantal pilots samen geëxperimenteerd met mogelijkheden om meer maatwerk te bieden. Binnen de Pilot Verrijkt en/of Versneld VWO is voor een beperkt aantal scholen extra ruimte geboden om getalenteerde vwo-leerlingen meer verdieping, verbreding of versnelling te bieden. En binnen de Pilot Recht op Maatwerk (van OCW en de VO-raad) is onderzocht hoe een 'recht op maatwerk' in de wet verankerd zou kunnen worden en door scholen vormgegeven kan worden. Deze pilot is onder de noemer initiatiefgroep Recht op Maatwerk inmiddels doorgestart, met deelname van nog meer scholen. Het ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs blijven hier als vraagbaak en toehoorder bij betrokken.

De VO-raad stimuleert verder met het programma Voortgezet Leren onder meer dat scholen leerroutes, toetsing en examinering flexibeler inrichten. Daardoor kunnen leerlingen variëren in tempo en niveau en onderwijs volgen dat aansluit op hun interesses en capaciteiten.

2) Aandeel leerlingen dat naast het reguliere examenprogramma aanvullende vakken volgt



Bron: DUO Examenmonitor 2019

Doelstelling

Alle leerlingen worden – via vormen van onderwijs op maat – uitgedaagd in het onderwijs. Eén of meerdere extra vakken volgen en afsluiten is voor leerlingen in alle schoolsoorten één van de mogelijkheden om onderwijs op maat te krijgen en zichzelf meer uit te dagen.

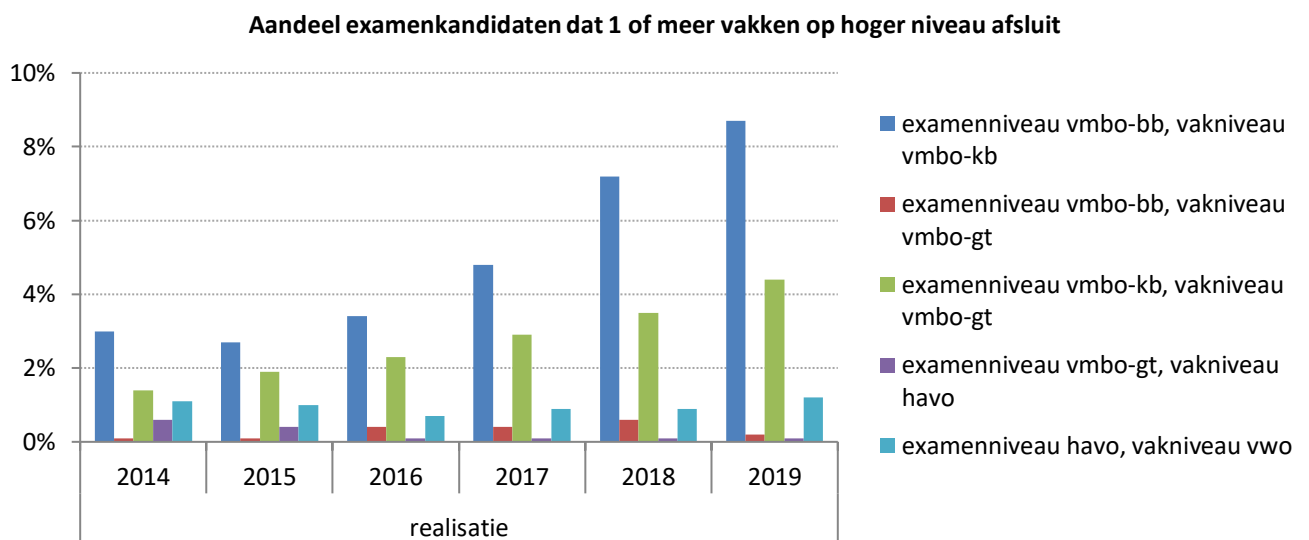
Welke beweging is zichtbaar?

Het aandeel leerlingen dat bovenop het vereiste examenprogramma, één of meer extra vakken afsluit fluctueert per schoolsoort en leerweg van jaar op jaar, maar blijft in 2019 bij vmbo gl/tl, havo en vwo rond of boven de 40 procent liggen. In 2019 sloot zelfs meer dan de helft van de vwo-kandidaten ten minste één extra vak af. In de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo komt deze vorm van maatwerk minder voor dan in het mavo, havo en vwo. In het beroepsgerichte vmbo is het volgen van één of meer vakken op hoger niveau populairder.

Welke acties worden ondernomen?

De afgelopen jaren zijn er vanuit OCW geen acties ondernomen die specifiek tot doel hebben het afsluiten van extra vakken te stimuleren. Wel geldt met ingang van 1 augustus 2020 een wettelijk vastgesteld doorstroomrecht met aanvullende voorwaarde: leerlingen met een vmbo-gl/tl diploma die ten minste één extra vak hebben afgesloten, kunnen worden toegelaten tot het havo. Dit kan in de toekomst tot gevolg hebben dat meer leerlingen in vmbo gl of tl een extra vak kiezen. Ook gediplomeerde havisten hebben met ingang van dezelfde datum een doorstroomrecht naar het vwo. Tussen havo en vwo geldt de voorwaarde voor een extra vak niet.

3) Aandeel leerlingen dat vakken op een hoger niveau afsluit



Bron: DUO Examenmonitor 2019

Doelstelling

Alle leerlingen worden – via vormen van onderwijs op maat - uitgedaagd in het onderwijs. Eén of meerdere vakken op hoger niveau volgen is voor leerlingen op het vmbo en havo één van de mogelijkheden om onderwijs op maat te krijgen en zichzelf meer uit te dagen.

Welke beweging is zichtbaar?

Het aantal leerlingen dat vakken op hoger niveau afsluit, blijft jaarlijks groeien. Ook in 2019 heeft deze trend doorgezet, hoewel het absolute aantal leerlingen nog niet heel groot is. Het zijn vooral leerlingen die eerder op het hogere niveau onderwijs hebben gevolgd die ervoor kiezen om één of meer van hun beste vakken op hoger niveau te blijven volgen.

Vooraf in de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo kiezen leerlingen er vaker voor één of meer vakken op hoger niveau te gaan volgen. Het aandeel havisten dat één of meer vakken op vwo-niveau afsluit, blijft daarentegen al enkele jaren stabiel.

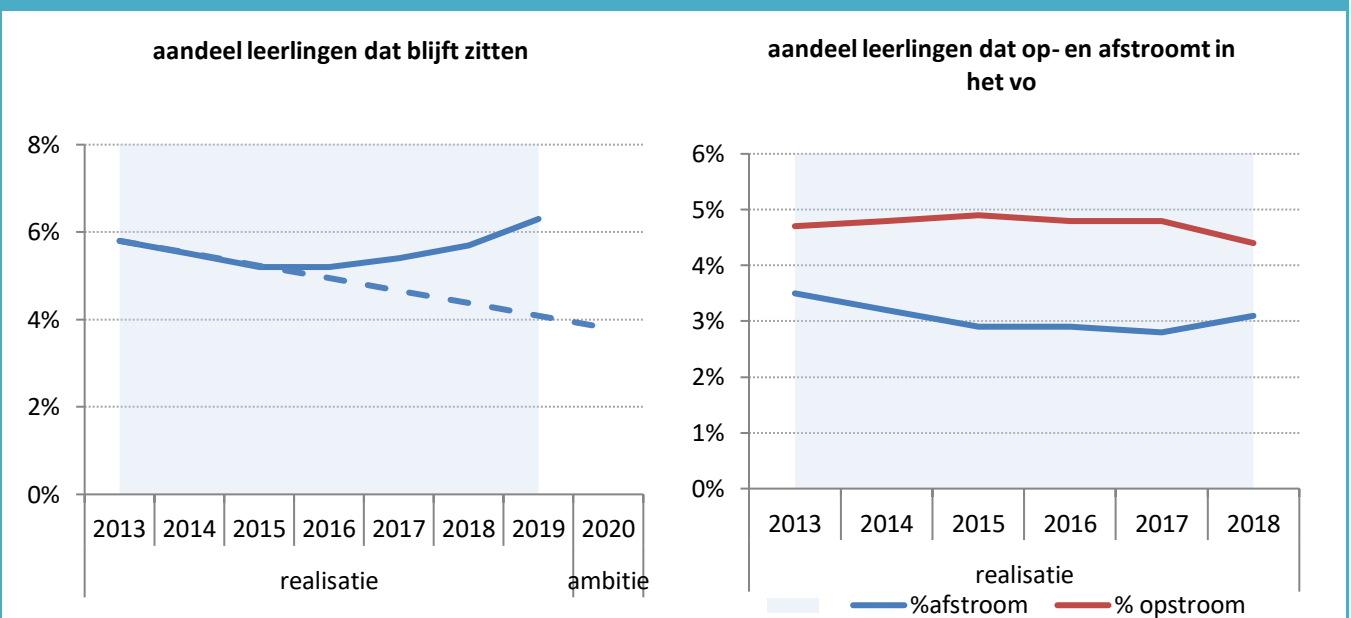
Dit verschil, tussen vmbo-bb en vmbo-kb enerzijds en vmbo-gt en havo anderzijds, is deels te verklaren vanuit praktisch oogpunt. Een school voor voorbereidend beroepsonderwijs, moet zowel de basisberoepsgerichte, als kaderberoepsgerichte leerwegen aanbieden en dit zal meestal ook in hetzelfde gebouw zijn. Daarnaast maakt de gelijke cursusduur in het hele vmbo het makkelijker om een vak op hoger

niveau te volgen. Een havist die een vak op vwo-niveau wil volgen en afsluiten, moet dat vak ook sneller afronden dan een vwo-leerling (het vwo duurt immers 6 jaar en het havo 5). Daarnaast bieden niet alle scholen zowel havo als vwo aan of zitten ze niet in hetzelfde gebouw.

Welke acties worden ondernomen?

Sinds 2018 staat naast de cijferlijst ook op het diploma vermeld wanneer een leerling een of meerdere vak(ken) op een hoger niveau heeft afgesloten. Daarnaast is er met ingang van schooljaar 2017-2018 een terugvaloptie gerealiseerd. Leerlingen die een centraal examen op hoger niveau niet naar tevredenheid afsluiten kunnen sindsdien alsnog voor dat vak examen op hun oorspronkelijke niveau doen. Dit examen geldt niet als herkansing; een kandidaat behoudt dus de reguliere herkansingsmogelijkheid. Dit is een opbrengst van de samenwerking tussen het ministerie van OCW, de Inspectie van het Onderwijs, de VO-raad en de scholen die deelnamen aan de pilot Recht op Maatwerk. Het is nu aan scholen en leerlingen om van de geboden ruimte gebruik te maken.

4) Aandeel leerlingen dat blijft zitten & aandeel leerlingen dat op- en afstroomt in het vo



Bron: DUO

Doelstelling

In het Sectorakkoord VO is afgesproken dat het landelijk percentage zittenblijvers, dat in 2013 5,8 procent was, in 2020 zou zijn gedaald tot 3,8 procent.

Welke beweging is zichtbaar?

Nadat het percentage enkele jaren achtereen daalde, is er vanaf 2017 sprake geweest van stijging van het aantal zittenblijvers tot aan 6,03 procent in 2019. Sinds 2019 wordt het zittenblijpercentages door DUO op een enigszins andere manier bepaald (namelijk zonder 'nieuwkomers' mee te nemen in de berekeningen). In de bovenstaande grafiek zijn de gecorrigeerde cijfers gepresenteerd.

Naar verwachting zal de initiële doelstelling (daling tot 3,8 procent in 2020) niet worden gehaald. Intussen kijken we echter anders aan tegen het fenomeen zittenblijven, en zien dit mede in relatie tot afstroom, doorstroom, basisschooladvisering en plaatsing van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Afstroom en zittenblijven kunnen worden gezien als verschillende manieren om te compenseren voor een (nog) te hoog onderwijsniveau: het zijn communicerende vaten: zittenblijven kan een alternatief zijn om niet te hoeven afstromen. De stijging van het zittenblijpercentages kan dus verklaard worden doordat een deel van de potentiële afstroom is 'ondervangen' door doubleren.

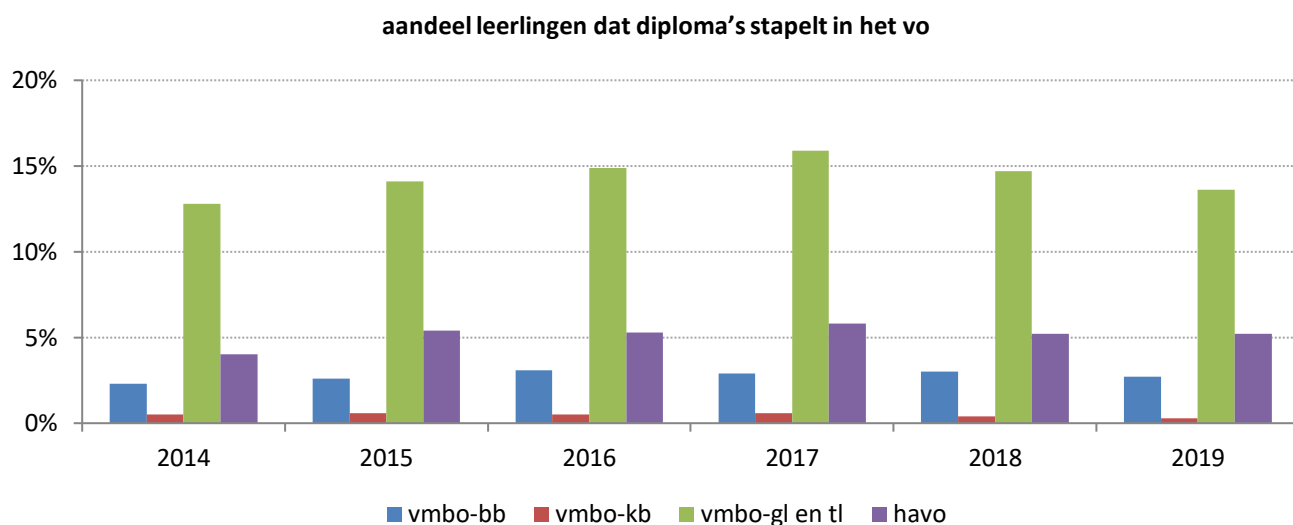
Juist ook op het gebied van zittenblijven is het jaar 2020 (de overgang van schooljaar 2019/2020 naar

2020/2021) een bijzonder jaar. Vanwege de maatregelen die getroffen zijn vanwege de coronacrisis, heeft veel onderwijs niet of alleen op afstand doorgang kunnen vinden. Daardoor zijn veel scholen anders met zittenblijven omgegaan dan zij normaal zouden hebben gedaan. Wat dit voor het zittenblijfpercentage over 2020 zal betekenen zal in het volgende schooljaar blijken.

Welke acties worden ondernomen?

Waar het mogelijk is om dergelijke leerachterstanden tijdig te repareren – bijvoorbeeld via een lente- of zomerschoolprogramma of met andersoortig maatwerk – heeft dat uiteraard de voorkeur. Op een lente- of zomerschool kunnen leerlingen gedurende de mei- of zomervakantie een intensief programma volgen om achterstanden op één of twee vakken weg te werken. Daarom stelt de Minister van OCW sinds 2015 jaarlijks een bedrag van € 9 miljoen beschikbaar voor het voorkomen van zittenblijven in het vo middels het inrichten van lente- en zomerscholen. Deze middelen zijn van 2015 tot en met 2020 via een subsidieregeling beschikbaar gesteld aan scholen die een dergelijk programma wilden aanbieden. Deze subsidieregeling is de afgelopen jaren goed gebruikt. Zo zijn ook het afgelopen jaar weer zo'n 19.000 leerlingen in de gelegenheid gesteld om een lente- of zomerschoolprogramma te volgen om te voorkomen dat zij zouden blijven zitten. Vanaf 2020 blijft de € 9 miljoen voor de huidige subsidieregeling lente- en zomerscholen voor de komende twee jaar beschikbaar. Omdat zomerscholen aanzienlijk effectiever zijn bij het verminderen van zittenblijvers worden vanaf 2020 enkel subsidies verleend voor het organiseren van zomerscholen. Ook komen andere interventies binnen de sector om zittenblijvers te verminderen in aanmerking voor subsidie.

5) Aandeel leerlingen dat diploma's stapelt in het vo



Bron: DUO, examenmonitor

Doelstelling

Alle leerlingen worden – via vormen van onderwijs op maat - uitgedaagd in het onderwijs. Een numerieke of percentuele stijging van het aantal leerlingen dat diploma's stapelt is geen doel op zich. Als een leerling na het behalen van een diploma voor een bepaalde schoolsoort of leerweg, daarna het diploma van een hogere schoolsoort of leerweg wil halen, dan zou die leerling dat onbelemmerd moeten kunnen doen.

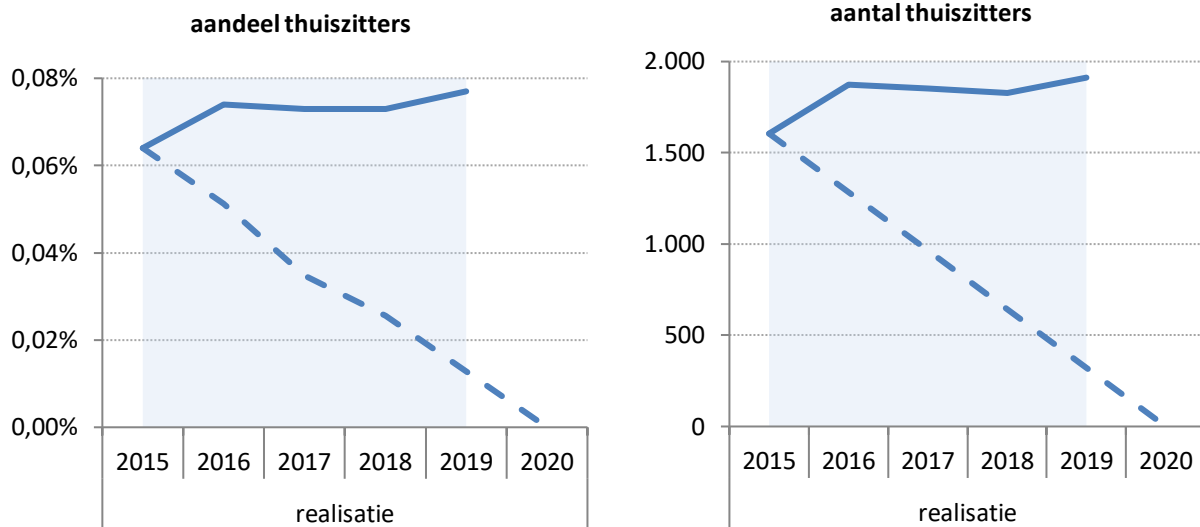
Welke beweging is zichtbaar?

Stapelen is een fenomeen dat vooral voorkomt bij vmbo-leerlingen in de gemengd/theoretische leerweg die verder gaan in het havo. Voor deze groep ligt het percentage leerlingen dat diploma's stapelt al jaren rond de 14 procent. In de praktijkgerichte leerwegen van het vmbo (bb en kb) is weinig sprake van stapelen. In het havo ligt het percentage geslaagde kandidaten dat doorstroomt naar het vwo al jaren vrij constant op ongeveer 5 procent.

Welke acties worden ondernomen?

Tot 1 augustus 2020 konden scholen verschillende normen of eisen hanteren als een vmbo-gl/tl of havo-leerling wilde stapelen. Hierdoor kon het gemak waarmee leerlingen stapelen van school tot school verschillen. Om de duidelijkheid voor leerlingen te vergroten is een wettelijk doorstroomrecht geregeld voor zowel vmbo-gl/tl naar havo als voor havo naar vwo met ingang van 1 augustus 2020.

6) Aandeel en aantal thuiszitters



Bron: Leerplichttelling

Doelstelling

De doelstelling van het thuiszitterspact (2016) was: per 2020 zit geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zonder een passend aanbod van onderwijs of zorg, tenzij de leerling is vrijgesteld van de leerplicht.

Welke beweging is zichtbaar?

Het lukt gelukkig om steeds meer kinderen terug naar school te krijgen. Het aantal kinderen dat niet ingeschreven stond op school en dat weer een plek krijgt is namelijk toegenomen. Dat aantal steeg van 2.141 leerlingen in schooljaar 2017-2018 naar 2.480 leerlingen in schooljaar 2018-2019. Wij schrijven dit toe aan de verbeterde samenwerking tussen de betrokken partijen die zich hard maken voor ieder individueel kind. In het vo is het aantal langdurig thuiszitters ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van vorig schooljaar. Met langdurig thuiszitters worden leerlingen bedoeld die meer dan drie maanden ingeschreven staan bij een onderwijsinstelling en verzuimen (langdurig relatief verzuim) en leerlingen die meer dan drie maanden niet ingeschreven staan bij een onderwijsinstelling (absoluut verzuim). Het absolute aantal schommelt tussen de 1.800 en 1.900, wat gelijk staat aan 0,077 procent van alle leerplichtige leerlingen. Sinds het Thuiszitterspact is de landelijke aandacht voor de thuiszittersproblematiek geïntensiveerd, wat terug te zien is in het werk dat wordt verricht in de regio's. Wij zien dat veel partijen intensief met elkaar samenwerken doordat bijvoorbeeld gemeente, school, samenwerkingsverband, buurtteam, de jeugdverpleegkundige en de leerplichtambtenaar samen met de ouders naar de meest optimale ondersteuning en plek voor kinderen zoeken.

Welke acties worden ondernomen?

De VO-raad is partner van het Thuiszitterspact, waar ook de PO-Raad, VNG, Ministeries van Justitie en Veiligheid, OCW en Volksgezondheid, Welzijn en Sport in mee hebben getekend. Daarnaast ondersteunt de VO-raad (samen met de PO-Raad) scholen en samenwerkingsverbanden bij het bieden van passend onderwijs via het Steunpunt Passend Onderwijs.

In 2020 loopt het Thuiszitterspact af. De VO-raad draagt actief bij aan het vervolg van de thuiszittersaanpak, samen met vele andere partijen. De afgelopen periode heeft laten zien dat er veel lessen te trekken zijn voor het geven van afstandsonderwijs aan kinderen en specifiek ook voor thuiszitters. Nu is het moment om hiermee versneld aan de slag te gaan. Daarom draagt de VO-raad actief bij aan de door het ministerie van OCW opgerichte kerngroep, bestaande uit de PO-Raad, VNG, AVS, IvHO, Ingrado en vertegenwoordigers van ouderorganisaties en jongerenorganisaties de komende weken de mogelijkheden rondom afstandsonderwijs in kaart aan het brengen.

In de brief van januari 2020 aan de Tweede Kamer (*Thuiszitters in het funderend onderwijs*) heeft het

ministerie van OCW verder aangekondigd het vervolg langs drie pijlers te zien: kind centraal, de regionale aanpak en de rol van de centrale overheid.² In het najaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over het actieplan en de verkenning over afstandsonderwijs, waarbij de verbinding met de evaluatie passend onderwijs wordt gezocht.

De komende twee jaar wordt ongeveer € 20 miljoen beschikbaar gesteld aan schoolbesturen om doelgericht in te zetten op het terugdringen van het aantal thuiszitters. Deze inzet moet worden afgestemd in de MR. Door de inspraak van de MR wordt de positie van ouders en leerlingen steviger verankerd, passend bij het algehele verzuimbeleid. Hierdoor hopen we grotere voortgang op dit thema te boeken.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, Kamerstuk 26695-130

AMBITIE 2: EIGENTIJDSE VOORZIENINGEN

De mogelijkheden die ICT biedt worden maximaal benut. Eigentijds en uitdagend onderwijs voor alle leerlingen vergt een goed aanbod van eigentijdse voorzieningen. Het werken met eigentijdse voorzieningen kan echter niet zonder een goed beeld van het curriculum en de leerdoelen die in het onderwijs moeten worden gerealiseerd. Het vermogen om in leerdoelen te denken biedt ruimte voor verschillende, leerroutes, waarin gedifferentieerd kan worden in niveau, leervoorkeuren en tempo. Met gedegen kennis van de leerdoelen komen leraren tegemoet aan de individuele leerbehoeften van leerlingen. Daarvoor is een goede koppeling tussen het leermiddelenbeleid en de onderwijsvisie essentieel.

7) Benutting mogelijkheden ICT en eigentijdse leermiddelen

Doelstelling

Scholen benutten - in aansluiting op hun curriculum - de mogelijkheden van ICT en eigentijdse leermiddelen optimaal voor hun onderwijs.

Welke beweging is zichtbaar?

Uit de meest recente [Vier in balans-monitor \(2017\)](#)³ blijkt dat een ruime meerderheid van de ondervraagde leraren in het po, vo en mbo gebruikt maakt van meerdere ICT-toepassingen bij voorbereiden of geven van lessen. In de monitor worden po, vo en mbo leraren onderscheiden in drie groepen: kopgroep (25 procent), peloton (50 procent) en staartgroep (25 procent). Leraren die behoren tot de kopgroep benutten in hun werk dertien à veertien verschillende ICT-toepassingen. Leraren in het peloton werken met zes à zeven verschillende ICT-toepassingen. Het gebruik van ICT bij leraren in de staartgroep is meestal beperkt tot het digibord.

Op basis van de Leermiddelenmonitor 17/18 van SLO⁴ kunnen we specifieker kijken naar het gebruik van verschillende soorten digitale leermiddelen in het po en vo. In het vo gebruikt 55 procent van de leraren voornamelijk papieren leermiddelen aangevuld met digitaal materiaal. Daarnaast gebruikt ruim 20 procent ongeveer de helft van de tijd digitale leermiddelen en ruim 15 procent voornamelijk digitale leermiddelen. Slechts een klein deel werkt alleen nog op papier. Zowel leraren als schoolleiders uit het vo zijn het er (helemaal) mee eens dat het gebruik van digitale leermiddelen niet meer is weg te denken (leraren 85 procent, schoolleiders 96 procent). Door de corona-crisis is het gebruik van digitale leermiddelen vermoedelijk enorm gestegen. Kennisnet voert momenteel een monitor naar hybride onderwijs uit waarin specifiek wordt gevraagd naar de inzet van digitale leermiddelen. Begin volgend jaar verwachten wij deze resultaten.

Welke acties worden ondernomen?

1. Digitaliseringsagenda po/vo

Een belangrijk speerpunt in de Digitaliseringsagenda Primair en Voortgezet onderwijs⁵ is: "digitale leermiddelen werken voor de gebruiker". Hiervoor zijn de volgende activiteiten afgesproken:

- Door samen te werken met scholen worden praktijkvoorbeelden ontwikkeld voor een keuzeprocess dat leidt tot een leermiddelenbeleid en leermiddelenkeuze dat aansluit op de onderwijsvisie van de school;
- In een publiek-private samenwerking wordt door uitgevers, distributeurs en softwareleveranciers samen met het onderwijs gewerkt aan een toekomstbestendige leermiddelenketen waarin leerlingen en docenten de leermiddelen kunnen vinden die passen bij hun leerdoelen, en die toegankelijk is voor nieuwe ontwikkelingen en spelers zodat innovatie wordt bevorderd.

³ Kennisnet, Vier in balans-monitor, 2017.

⁴ <https://www.slo.nl/leermiddelenmonitor/>

⁵ Kamerstuk 2018-2019, 32034, nr. 31

- Een open en toegankelijke leermiddelenmarkt is van belang voor een gezonde marktwerking. De ontwikkelingen op de leermiddelenmarkt, in de context van internationalisering en nieuwe toetreders, worden in kaart gebracht en gevolgd.
- Aanbod en vraag van scholen t.a.v. open leer materiaal wordt beter op elkaar afgestemd.
- Schoolbesturen werken samen, in de coöperatie SIVON, om het aanbod van de leermiddelenmarkt beter te laten aansluiten bij hun vraag.

2. SIVON

Het vormgeven van de samenwerking tussen schoolbesturen bij het uitwisselen van kennis en het centraal inkopen van ICT-producten en diensten is een belangrijk onderdeel van de digitaliseringsagenda. Hiermee bouwen de schoolbesturen voort op de succesvolle samenwerking in het Doorbraakproject Onderwijs & ICT. In juni 2020 zijn 133 schoolbesturen lid van SIVON, waarvan 77 vo besturen en 17 combinatie besturen (po/vo). Deze besturen geven onderwijs aan meer dan 45 procent van de leerlingen in het vo. De PO-Raad, de VO-raad, SIVON en OCW hebben nadere afspraken gemaakt om de verdere groei van het lidmaatschap van SIVON, en het gebruik van de nieuwe voorziening voor veilig internet, de komende jaren met raad en daad te ondersteunen.

AMBITIE 3: BREDE VORMING VOOR ALLE LEERLINGEN

Onderwijs heeft een brede - drievoudige - opdracht: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. De brede vormende taak van de school heeft de volle aandacht. De school ziet het als zijn opdracht om elke leerling de mogelijkheid te bieden hier gericht aan te werken. Dat betekent concreet dat we werken aan de ontwikkeling van het curriculum, werken aan goed burgerschapsonderwijs op elke school en versterkt inzetten op een soepele doorstroom van leerlingen naar het vervolgonderwijs. De brede vorming komt ook tot uiting in het plusdocument dat scholen naast het diploma hun leerlingen meegeven.

8) Curriculum

Doelstelling

In het sectorakkoord is de doelstelling opgenomen dat scholen actief aan de slag gaan met de ontwikkeling van hun curriculum.

Welke beweging zien we?

De bekendheid van en betrokkenheid bij de curriculumherziening voor vo-scholen is nog relatief beperkt tot de ontwikkelscholen die actief hebben deelgenomen in de vorige fase. Het is belangrijk om de energie bij deze scholen te behouden en de betrokkenheid te vergroten, waarbij we niet het onderwijsveld onevenredig moeten belasten in tijden van corona.

Welke acties worden ondernomen?

Op 10 juni jl. is er een bijgestelde vervolgaanpak voor de curriculumherziening geschetst. Het komende schooljaar worden de kerndoelen (en een deel van de eindtermen) ontwikkeld door de SLO in samenwerking met curriculumexperts en vakexperts. In de tussentijd wordt gewerkt aan een plan om schoolleiders en docenten te ondersteunen die nu alvast verder willen gaan met curriculumontwikkeling op de school. Wanneer de kerndoelen in het najaar van 2021 worden opgeleverd zullen deze worden getest op pilotscholen op uitvoerbaarheid en overladenheid. Om de ondersteuningsbehoefte van leraren, schoolleiders en schoolbestuurders bij de implementatie van het curriculum goed in beeld te brengen, inclusief de middelen die hiervoor nodig zijn, wordt via het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) een onderzoeksprogramma opgezet. Hiermee worden ook de voortgang en resultaten van het vervolg nauwgezet gevolgd.

9) Doorstroom naar het vervolgonderwijs

Doelstelling

De doelstelling is dat leerlingen goed voorbereid naar het vervolgonderwijs doorstromen. Hiervoor moeten vo en de vervolgopleiding goed op elkaar aansluiten.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2018/2019 is de directe doorstroom van havo-gediplomeerden naar het hoger onderwijs nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor. In 2017/2018 stroomde 75 procent van de havisten na het behalen van hun diploma direct door naar het hoger onderwijs. In 2017/2018 stroomde van de gediplomeerde vwo'ers 83 procent direct door naar het hoger onderwijs terwijl in 2018/2019 een lichte daling van een kleine twee procent is waargenomen. Deze cijfers zijn al jaren redelijk stabiel. Voor alle vier de leerwegen in het vmbo geldt dat de leerlingen vooral doorstromen naar het mbo, grotendeels zonder onderbreking. Van de bb-leerlingen stroomt ongeveer 86 procent door naar het mbo, van de kb-leerlingen ongeveer 92 procent, van de gl-leerlingen ongeveer 87 procent en van de tl-leerlingen ongeveer 80 procent. Voor gl en tl geldt dat de overige leerlingen vooral doorstromen naar de havo. Deze cijfers komen uit 2016-

2017 en zijn sindsdien niet meer geüpdatet.

Eenmaal in het hoger onderwijs (cohort 2018/2019) stopt 15 procent en switcht 21 procent van de eerstejaarsstudenten in het hbo na één jaar met hun opleiding. In het wo liggen deze percentages op zeven procent stoppen en achttien procent switchen. De lichte stijging in het wo in de totale uitval en switch wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de relatief kleine stijging van de uitval.

Voor cohort 2016/2017 stopte 12 procent en switchte 24 procent van de eerstejaarsstudenten in het hbo na één jaar met hun opleiding. In het wo liggen deze percentages op zes procent stoppen en 17 procent switchen. Over de afgelopen jaren is te zien dat het percentage studenten dat stopt al jaren relatief gelijk blijft. Het aantal 'switchers' neemt af. In totaal waren zowel in het hbo als in het wo iets minder studenten in het tweede jaar voor dezelfde opleiding aan dezelfde instelling ingeschreven dan bij het instroom-cohort van 2017-2018 het geval was. Dit gebeurt binnen het mbo veel minder vaak dan binnen het hoger onderwijs. Ongeveer 1 op de 8 studenten in het mbo switcht, waarbij mbo-ers op niveau 1 of 2 vaker switchen dan op een hoger niveau.

Welke acties worden ondernomen?

Zoals hierboven is beschreven, verloopt voor het merendeel van de leerlingen de overstap van het vo naar het ho goed. Het percentage switch/uitval is met name in het hbo nog wel hoger dan in het wo. Daarom zijn veel activiteiten ook gericht op dit specifieke schakelpunt. Uit de [startmeting van de monitor loopbaan en oriëntatiebegeleiding](#) (LOB)^[1] en de [tweede LOB Monitor](#) die in juni 2020 gepubliceerd is, blijkt dat veel scholen al goed bezig zijn met LOB.

Het Expertisepunt LOB ondersteunt scholen en loopbaanbegeleiders in vo-mbo en hbo en de overgangen in lob beleid en kwaliteit door middel van informatie (website), instrumentarium, professionalisering en borging van lob. Een extra impuls is gegeven aan de doorstroom van vo en mbo naar hbo om de overgang te versoepelen en uitval en switch in hoger onderwijs te verminderen. Tevens is in november 2019 de portal Kies mbo gelanceerd t.b.v. studiekeuze-informatie (mbo-opleidingen, beroepen, arbeidsmarkt, studie in cijfers) voor aanstaande studenten (vo/mbo) en ouders én voor intermediairs. Daarnaast wordt bekeken hoe LOB beter in het curriculum verankerd kan worden.

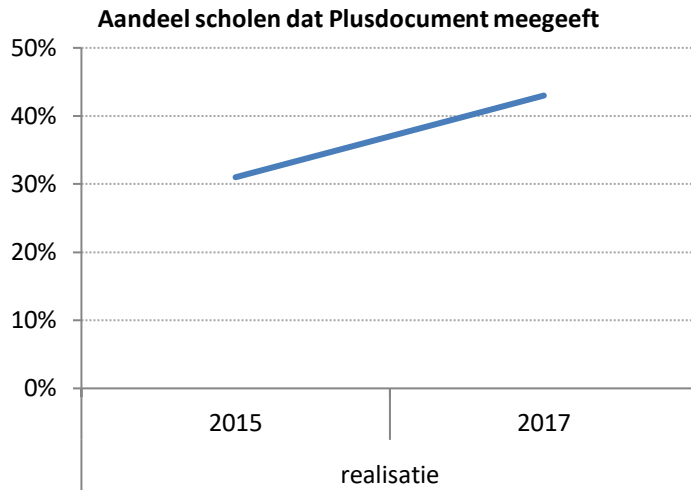
Ook zijn er activiteiten geweest op het gebied van de aansluiting havo-hbo zoals een onderzoek van de SLO, leernetwerken en experimenten met de havo binnen de pilot regelluwe scholen. Uit het Experiment Regelluwe scholen⁶ blijkt dat ervaringen op de deelnemende school in Goes zeer positief zijn. De vorm van vakhavo die deze school aanbiedt sluit aan bij initiatieven van het platform-havo. Veel vo en ho-instellingen werken samen in netwerken om de doorstroom te verbeteren. Deze werkzaamheden worden in het komende jaar grotendeels gecontinueerd. Daarnaast loopt de integrale curriculumherziening [curriculum.nu](#) waar nu voorstellen liggen om de doorlopende leerlijn po-vo-vervolgonderwijs te verbeteren. In de bestuurlijke agenda van de VO-raad en de VH en in de sectorakkoorden van de VH en VSNU is een soepele doorstroom ook een belangrijk thema. Ook de LOB kwaliteitsagenda die in 2018 door de VO-raad, LAKS, VvSL en NVS-NVL ondertekend is, beoogt een impuls te geven aan LOB, en daarmee een betere doorstroom. In het najaar van 2020 volgt een beleidsreactie n.a.v. de resultaten van de [tweede LOB Monitor](#) conform de toezeggingen aan de Tweede Kamer⁷.

^[1] AO Consult. Startmeting Monitor LOB, 2018.

⁶ Oberon, "Voortgangsrapportage Experiment Regelluwe Scholen", 2018, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/03/22/voortgangsrapportage-experiment-regelluwe-scholen-in-het-primair-en-voortgezet-onderwijs>

⁷ Kamerstuk 2019/20, 31 524, nr. 455

10) Aandeel scholen dat een Plusdocument meegeeft



Bron: VO2020-Scan VO-Raad

Doelstelling

Leerlingen stromen goed voorbereid door naar het vervolgonderwijs. Scholen kunnen hun leerlingen naast het diploma en een cijferlijst, ook een Plusdocument meegeven waarop andere vaardigheden en competenties van leerlingen staan vermeld.

Welke beweging is zichtbaar?

Bij de lancering van het Plusdocument in 2015 gaf 31 procent van de scholen aan zo'n document uit te geven aan kandidaten. In 2017 is dit aandeel gegroeid naar 43 procent van de scholen. 40 procent van de overige bevroegde scholen gaf aan dit in de toekomst nog te gaan doen. Hieruit blijkt dat de interesse van vo-scholen om de bredere ontwikkeling van hun leerlingen zichtbaar te maken, groot is. Desondanks is er sinds de laatste peiling in 2017 geen nieuwe uitvraag gedaan naar het aantal scholen dat anno 2020 een Plusdocument meegeeft.

Welke acties worden ondernomen?

Scholen kunnen gebruikmaken van de handreiking Plusdocument die de VO-raad aanbiedt. Er zijn geen vormvereisten voor het Plusdocument, dus scholen zijn vrij om een Plusdocument op te stellen dat past bij hun visie en de leerling. Na de initiële financiële ondersteuning van OCW, is er anno 2020 geen directe ondersteuning vanuit OCW voor het Plusdocument. Scholen zijn nu aan zet er werk van te maken.

11) Aandeel leerlingen dat de burgerschapscompetenties voldoende beheerst

Doelstelling

Het doel van de afspraken in het sectorakkoord is om scholen en leraren optimaal te ondersteunen bij het vormgeven en invullen van hun burgerschapsonderwijs, mede in het licht van het wetsvoorstel ter verduidelijking van de burgerschapsopdracht. Dit moet er toe leiden dat de competenties en kennis van leerlingen omtrent burgerschap verbeteren.

Welke beweging is zichtbaar?

Uit internationaal onderzoek (ICCS) uit 2009 en 2016 bleek dat de kennis en competenties van Nederlandse jongeren op het gebied van burgerschap, achterblijven bij die van leeftijdsgenoten uit vergelijkbare landen. Onduidelijkheid over het wettelijk kader en een gebrek aan ondersteuning bleken hieraan ten grondslag te liggen. In het najaar van 2020 volgt een herhaling van het onderzoek op nationaal niveau, en in 2022 is de

volgende meting van het ICCS-onderzoek. De resultaten uit deze onderzoeken kunnen worden vergeleken met de resultaten uit 2009 en 2016. Vanwege Corona heeft het onderzoek van 2020 enige vertraging opgelopen. Oplevering van het eindrapport is voorzien in juni 2021 en dan kunnen nieuwe conclusies worden getrokken over de ontwikkeling ten opzichte van 2016.

Welke acties worden ondernomen?

Om scholen en leraren beter te ondersteunen bij het burgerschapsonderwijs is de VO-Raad in 2019 gestart met het project 'Versterking burgerschap'. In dit project worden scholen ondersteund in het verduidelijken van de burgerschapsopdracht, bij het doelgericht en samenhangend vormgeven van het burgerschap in de school en verleid hiermee aan de slag te gaan en wordt gewerkt aan de kwaliteitsborging van het burgerschapsonderwijs.

OCW werkt aan de versterking van het burgerschapsonderwijs door de burgerschapsopdracht in de sectorwetten te verduidelijken, de kerndoelen aangaande burgerschap aan te scherpen en de ondersteuning voor scholen en leraren te verbeteren. Het project 'Versterking burgerschap' van de VO-Raad speelt hierin een belangrijke rol. Het bereidt scholen en leraren voor op het nieuwe wetsvoorstel, maar leveren ook een bijdrage aan de doorontwikkeling van het burgerschapsonderwijs. Aspecten van dit project zijn: het organiseren van conferenties, het handboek 'Burgerschap op school', het opstellen van best practices en het creëren van leernetwerken.

AMBITIE 4: PARTNERSCHAP IN DE REGIO

Op veel terreinen vraagt het geven van goed onderwijs om afstemming en samenwerking in de regio. In veel regio's werken scholen al samen om het onderwijsaanbod op elkaar af te stemmen door gezamenlijk een regionaal plan onderwijsvoorzieningen op te stellen. Voor het realiseren van Sterk Beroepsonderwijs en Sterk Technisch Onderwijs is regionale samenwerking nodig om het onderwijs up-to-date te houden en goed af te stemmen op de vraag van de arbeidsmarkt. Het lerarentekort wordt boven-bestuurlijk aangepakt. In dit licht bezien is samenwerking niet langer een mooie bijkomstigheid of een ideaal, maar wordt het de maatschappelijke plicht van elke schoolbestuurder. Om duurzaam zorg te dragen voor goed onderwijs aan onze leerlingen moet een bestuurder soms zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid boven de belangen van een individuele vestiging of school plaatsen.

12) Samenwerking schoolbesturen in de regio

De doelstelling van het geactualiseerde sectorakkoord is dat aantoonbaar meer besturen samenwerken om de maatschappelijke opdrachten het hoofd te bieden. Dit bezien we aan de hand van vijf indicatoren.

Brede brugklassen

In het Regeerakkoord is afgesproken dat middelbare scholen de opdracht zullen krijgen om op regionaal niveau een zo dekkend mogelijk aanbod van verschillende typen brugklassen aan te bieden. Deze aanpak, waarbij scholen in gezamenlijkheid zorg dragen voor een toereikend voorzieningenaanbod, is in lijn met de door het kabinet voorgestane en bevorderde bredere ontwikkeling in het onderwijs van een 'concurrentiemodel' naar een 'samenwerkingsmodel'. In het geactualiseerde Sectorakkoord VO hebben de VO-raad en OCW hier afspraken over gemaakt.

Sinds september 2018 wordt informatie over het aanbod van verschillende soorten brugklassen in heel Nederland jaarlijks als open data ontsloten via [duo.nl](https://www.duo.nl).⁸ Scholen worden opgeroepen om met elkaar in gesprek te gaan over een regionaal toereikend en passend aanbod van (brede) brugklassen. Ook de VO-raad heeft dit gedaan. Het thema 'brede brugklassen' is bovendien geagendeerd in de Gelijke Kansen Allianties.

Een andere inrichting van het onderwijs kost tijd. Scholen kunnen hun klassen uiteraard moeilijk tijdens een al gestart schooljaar anders gaan samenstellen. Dat kan alleen aan het begin van een nieuw schooljaar. Om dit goed 'in te regelen' hebben scholen eenvoudigweg enkele jaren tijd nodig. Toch zien we dat de aandacht in de politiek, in de media en vooral ook in de sector zelf voor het belang van voldoende brede brugklassen vruchten begint af te werpen. Na jarenlange daling van het aanbod van brede brugklassen stabiliseert het aanbod zich sinds 2017 (Bron: DUO). We verwachten de nieuwe informatie van DUO over het brugklasaanbod in 2020/2021 in het voorjaar van 2021. Deze informatie zal weer ontsloten worden voor scholen, om blijvend werk te maken van een regionaal toereikend aanbod van (brede) brugklassen.

Beroepsonderwijs

Eind mei 2020 is het wetsvoorstel doorlopende leerroutes vmbo-mbo (Sterk Beroepsonderwijs) aangenomen. Deze wet biedt scholen en instellingen de mogelijkheid om vanaf schooljaar 2020/2021 doorlopende leerroutes aan te bieden. Deze leerroutes versterken de regionale samenwerking niet alleen tussen scholen en mbo instellingen maar ook in de driehoek scholen- mbo instellingen- bedrijven. Wat Sterk Techniekonderwijs betreft: een voorwaarde voor vmbo-scholen om in aanmerking te komen voor de techniekmiddelen is dat er in de regio gezamenlijke plannen van vmbo met het bedrijfsleven en mbo worden gerealiseerd. In de zomer van 2020 is bekend gemaakt dat 77 van de 78 gevormde regio's een goedgekeurd plan hebben en de komende 4 jaar de samenwerking verder kunnen gaan vormen voor het

⁸ https://www.duo.nl/open_onderwijsdata/dashboards/brugklassen/

technisch onderwijs.

Leerlingendaling

Om de samenwerking in regio's met leerlingendaling te stimuleren, is op 30 april jl. de *Subsidieregeling incidentele middelen leerlingendaling vo 2020* gepubliceerd. Op basis van deze regeling hebben scholen in juni een subsidie van € 50.000 per regio kunnen aanvragen voor ondersteuning bij het opstellen van een plan om de transitie te maken naar een levensvatbaar en kwalitatief goed regionaal onderwijsaanbod, waarbij de reisafstand voor leerlingen binnen acceptabele grenzen blijft. Maar liefst 68 regio's hebben een aanvraag ingediend, hetgeen duidelijk laat zien dat steeds meer scholen en besturen het gesprek over regionale samenwerking voeren. Aan het einde van dit jaar kunnen scholen vervolgens een subsidie van maximaal € 700.000 per regio aanvragen voor de uitvoering van het transitieplan. Daarnaast is na de zomer een interactief proces met het onderwijsveld gestart om de in het rapport *Bestuurlijke constructen in het funderend onderwijs* geconstateerde belemmeringen bij samenwerking op vestigingsniveau nader te duiden, succesfactoren te delen en gezamenlijk na te denken over mogelijke oplossingen. Het Ministerie van OCW werkt bij de aanpak van leerlingendaling nauw samen met het projectteam Regionale samenwerking van de VO-raad.

Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO)

De besturen van scholen en scholengemeenschappen kunnen samenwerken met ten minste één ander bestuur met als doel het onderwijsaanbod af te stemmen op de vraag van de leerlingen, ouders en andere belanghebbenden in de regio. De besturen stellen voor hun regio een regionaal plan onderwijsvoorzieningen vast (RPO), dat de gezamenlijk gedragen visie bevat op het onderwijs in de regio en de relatie van het bestaande onderwijsaanbod met het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt en de opvattingen van de besturen over de onderwijshuisvesting. De besturen stellen een RPO op nadat er een op overeenstemming gericht overleg is gevoerd met de gemeente(n) en is overlegd met de niet deelnemende vo-schoolbesturen in de regio, de provincie(s) en waar het vbo betreft vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en middelbaar beroepsonderwijs.

Per 1 augustus 2020 zijn in het voortgezet onderwijs 20 nieuwe RPO's van kracht geworden en zijn 8 lopende RPO's aangevuld. Het totaal aantal vestigingen dat betrokken is bij een RPO komt daarmee op 888 en dat is 61 procent van het totaal aantal vo-vestigingen. Van de 294 gemeenten met een vestiging is in 72 procent van de gemeenten een RPO afgesloten door 271 van de in totaal 328 schoolbesturen.

Lerarentekort

Het doel is om via subsidieverlening de regionale samenwerking rond de aanpak van het lerarentekort te stimuleren en te ondersteunen. De subsidieregeling is bedoeld voor schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en lerarenopleidingen die in de regio samenwerken om het lerarentekort terug te dringen. Bij voorkeur doen ook andere partijen in de regio mee zoals gemeenten, regionale transfercentra en bedrijven.

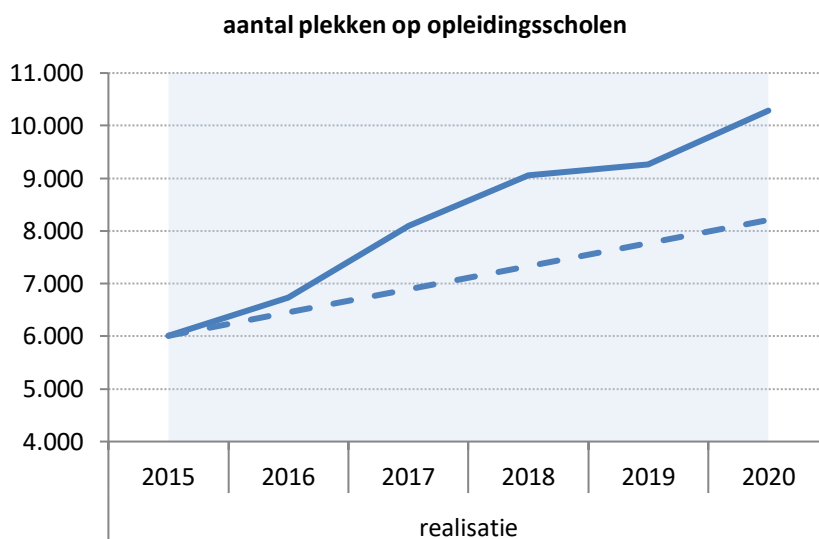
In totaal hebben 57 regio's (po, vo en mbo) onder de eerste regeling in 2019 subsidie aangevraagd en ontvangen. De belangstelling was boven verwachting. Het budget is tussentijds opgehoogd om alle aanvragen te kunnen honoreren en het budget voor de nieuwe regeling voor 2020 en 2021 is daarop gebaseerd. Onder deze nieuwe regeling zijn inmiddels subsidies toegekend aan in totaal 67 regio's. Een stijging van 10 regio's ten opzichte van de vorige regeling. Inmiddels doet in het voortgezet onderwijs ongeveer 66 procent van de schoolbesturen mee aan de regionale aanpak van het lerarentekort, terwijl dit bij de vorige regeling nog 44 procent betrof. Het uiteindelijke doel is om te komen tot een landelijk dekkend netwerk van samenwerkende regio's voor de onderwijsarbeidsmarkt. Mede naar aanleiding van het recent ontvangen advies van Merel van Vroonhoven wordt in de komende periode bezien hoe de verdere intensivering van de regionale aanpak het beste kan worden vormgegeven.

AMBITIE 5: SCHOLEN ALS LERENDE ORGANISATIES

Scholen zijn niet alleen een plek waar leerlingen leren, maar ook een plek waar leraren en schoolleiders zich voortdurend ontwikkelen. Voor zowel leraren als schoolleiders vindt die ontwikkeling plaats binnen een doorlopende leerlijn.

Voor leraren geldt dat een goede opleiding en begeleiding leidt tot minder uitval in de eerste jaren van de beroepsuitoefening. De samenwerking tussen lerarenopleidingen en scholen gaat over de gehele doorlopende leerlijn van de leraar, met verbinding tussen de initiële opleiding van leraren, de begeleiding van startende leraren en de voortgezette professionalisering van leraren. Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn ook goed opgeleide, professionele schoolleiders, die in staat zijn richting te geven aan schoolorganisaties en onderwijskwaliteit, onontbeerlijk. We zetten daarom in op de opleiding, de begeleiding van starters en op doorlopende professionele ontwikkeling. Schoolbesturen en leraren maken in het professioneel statuut afspraken over de zeggenschap van de leraren.

13) Aantal plekken op opleidingsscholen



Bron: DUO

Doelstelling

In 2014 is afgesproken dat het aantal plekken op opleidingsscholen in het voortgezet onderwijs in 2020 met 2.200 tot 4.000 plekken is toegenomen. Als basisgetal nemen we daarvoor de 6.009 plaatsen uit 2014/2015.

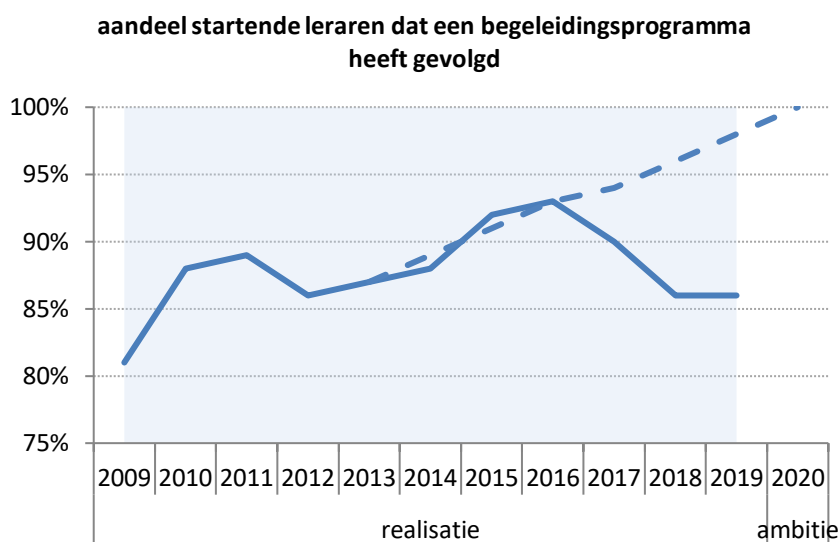
Welke beweging is zichtbaar?

Het voorlopig aantal voor schooljaar 2019/2020 is 10.286 opleidingsplaatsen. Daarmee is de doelstelling vroegtijdig en ruimschoots behaald. In de overgang van 2016/2017 naar 2017/2018 kwam er een groot aantal plekken beschikbaar door de toetreding van aspirant-opleidingsscholen tot de reguliere bekostiging, voor 2018/2019 is er sprake van bescheiden groei. Inmiddels is er bestuurlijk afgesproken om de ambitie omhoog bij te stellen en in 2025 100 procent van de studenten die starten aan een tweede of eerstegraadsopleiding in een opleidingsplek binnen het samen opleiden te plaatsen.

Welke aanvullende acties moeten worden ondernomen?

In het bestuurlijk traject met de PO-Raad, VO-raad, MBO raad, Vereniging Hogescholen en VSNU is onlangs af gesproken dat er met een nieuw bekostigingsstelsel gewerkt zal gaan worden waarbij de partnerschappen om de groeipotentie van de opleidingsscholen optimaal te benutten. In aanvulling daarop wordt er momenteel gewerkt aan een gezamenlijke strategie voor de verdere uitbreiding. De Tweede Kamer wordt op een later moment hierover geïnformeerd.

14) Aantal startende leraren dat een begeleidingsprogramma heeft gevolgd



Bron: Loopbaanmonitor, MOOZ/Centerdata⁹

Doelstelling

De ambitie is dat alle nieuwe leraren de begeleiding krijgen die zij nodig hebben om hun werk als lid van een professioneel team te kunnen doen. Schoolbesturen zorgen dat startende leraren en startende schoolleiders een effectief inwerk- en begeleidingsprogramma volgen, als onderdeel van strategisch personeelsbeleid.

Welke beweging is zichtbaar?

Het percentage startende docenten in het vo dat aangeeft dat zij begeleid wordt, is gedaald van 92 procent in 2015 naar 86 procent in 2019. De cijfers over 2020 volgden in het najaar. Daarmee is de doelstelling van het sectorakkoord niet gerealiseerd en lijkt er bovendien sprake van stagnatie en terreinverlies. De oorzaak van deze terugval is niet geheel duidelijk. Kwalitatief onderzoek van Oberon maakt aannemelijk dat werkdruk bij de (potentiële) begeleiders en bij de starters een effectieve begeleiding in de weg staan.¹⁰ Het lerarentekort kan op die manier in een vicieuze cirkel belanden: onvoldoende begeleiding veroorzaakt een zwakkere begeleiding en dit veroorzaakt minder behoud van starters.

Welke acties worden ondernomen?

Het is, zeker in tijden van lerarentekort, van groot belang dat starters goed worden begeleid. In de Regionale Aanpak Personeelstekort (RAP) wordt in circa 80 procent van de regio's ingezet op een versterking van de begeleiding van starters. Scholen die nog weinig aandacht hebben geschonken hieraan kunnen daarbij deskundigheid die is opgebouwd bij lerarenopleidingen en samenwerkingsverbanden eenvoudig benutten. Ook kunnen scholen de begeleiding uitbreiden en verdiepen. In veel gevallen kunnen daarbij de producten gebruikt worden die binnen het grote landelijke project *Begeleiding van startende leraren* zijn ontwikkeld.

Om de begeleiding kwalitatief en kwantitatief te verbeteren werkt OCW samen met de sectorraden aan een

⁹ Centerdata en Mooz. Loopbaanmonitor onderwijs, 2018.

¹⁰ Verkenning BSL. Begeleiding Startende Leraren in het voortgezet onderwijs. (Oberon, 2020)

betere aansluiting tussen opleiden en begeleiden door het concept *opleiden in de school* en de begeleiding van starters beter te verbinden. Dit *Samen Opleiden en Professionaliseren* zal de komende jaren uitgebreid worden met nieuwe partnerschappen. Flankerend hieraan heeft OCW de afgelopen jaren aan de VO-raad het project *Professionaliseren leraren* toegekend. In dit project heeft de VO-raad zich ingezet om zoveel mogelijk scholen te winnen voor een versterking van de begeleiding van startende leraren. De begeleiding van startende leraren zal de volledige aandacht hebben van het genoemde project vanaf 2021. Daarnaast is de begeleiding van startende leraren één van de thema's waarvoor scholen de aan shrm gerelateerde prestatieboxmiddelen kunnen inzetten in de jaren 2021 en 2022. Verder wordt gewerkt aan een wetsvoorstel waarmee er wettelijke eisen aan strategisch personeelsbeleid zullen worden gesteld.¹¹ Professionalisering van de onderwijsprofessionals, waaronder de begeleiding van startende leraren, zal hier onderdeel van zijn. Dit wetsvoorstel zal naar verwachting per 1 augustus 2022 in werking treden.

15) Aandeel startende schoolleiders dat een begeleidingsprogramma heeft gevolgd

Doelstelling

Voor een goede en duurzame onderwijskwaliteit zijn goed opgeleide, professionele schoolleiders en bestuurders, die in staat zijn richting te geven aan schoolorganisaties en onderwijskwaliteit, onontbeerlijk. Daarom is in het sectorakkoord de ambitie opgenomen dat schoolbesturen zorgen dat startende schoolleiders een effectief inwerk- en begeleidingsprogramma volgen, als onderdeel van het strategisch personeelsbeleid.

Welke beweging is zichtbaar?

- a) Uit de tweejaarlijkse monitor 'professionalisering schoolleiders' (2020) blijkt dat 20 procent (was: 27,1 procent in 2018) van de startende schoolleiders een gedegen inwerkprogramma heeft gehad. 35 procent (was: 29,2 procent in 2018) heeft in beperkte mate een inwerkprogramma gehad. Uit de monitor 'professionalisering schoolleiders' blijkt dat introductieprogramma's nog geen standaard onderdeel zijn van het strategisch personeelsbeleid van scholen en besturen. Ook zijn ze nog niet altijd een vast onderdeel van de professionalisering van schoolleiders. Schoolleiders die sinds 2018 zijn begonnen hebben vaker een inwerk- en begeleidingsprogramma gehad dan de schoolleiders die daarvoor zijn gestart in hun functie, dat is dus een positief signaal.¹²
- b) Indicator VO 2020 (juli 2017): circa 70 procent van de besturen geeft aan dat ze een inwerkprogramma aan schoolleiders aanbieden. Inwerkprogramma voor startende schoolleiders (stand van zaken juli 2017): Het aantal scholen waar startende schoolleiders (korter dan 2 jaar aan het werk) geen inwerk- en/of begeleidingsprogramma krijgen aangeboden neemt tussen 2015 en 2017 licht af van 30,4 procent naar 28,6 procent. Deze uitvraag onder besturen is herhaald tot 2018.
- c) Onderzoek van Leisink en Knies (2017), De staat van strategisch personeelsbeleid in het vo: 'De ondersteuning voor startende schoolleiders wordt als goed beoordeeld' (4,03) (door besturen).¹³ Dit is in de vorige voortgangsrapportage ook reeds gemeld. Door de COVID19-maatregelen is het monitoronderzoek 2020 nog niet uitgevoerd. Het rapport van het vervolgonderzoek wordt eind 2020 opgeleverd. Dit onderzoek wordt dan ook uitgezet onder schoolleiders en leraren, zodat ook hun bevindingen meegenomen worden en vergeleken met die van besturen.

Welke acties worden ondernomen?

De VO-raad heeft met het beroepsregister schoolleiders en het Netwerk voor Schoolleiders een

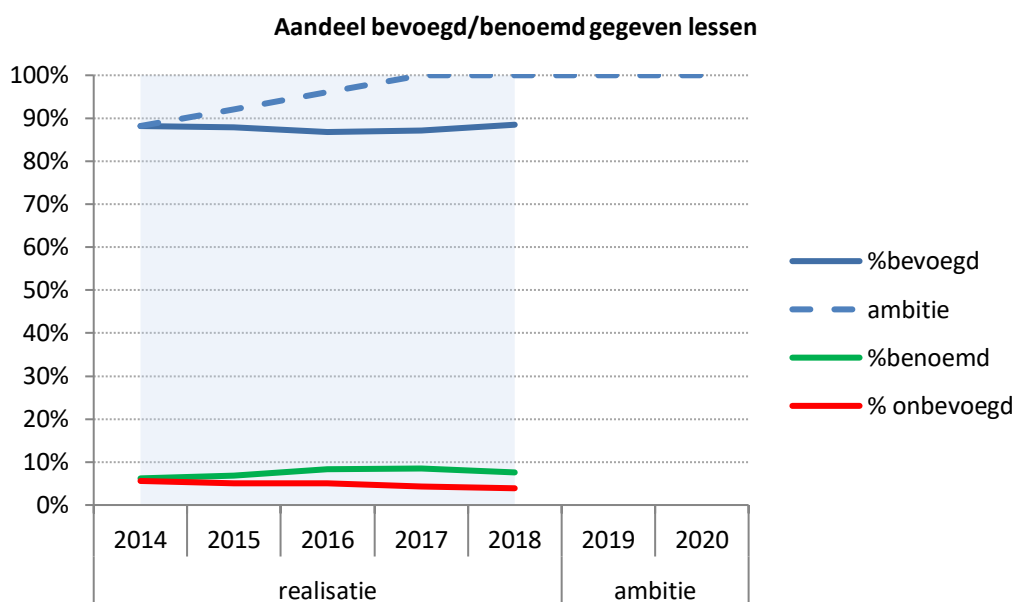
¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/01/16/kamerbrief-over-de-versterking-van-de-leraar>

¹² Kohnstamm Instituut (2020), Monitor Professionele ontwikkeling schoolleiders en bestuurders VO 2018-2019 Resultaten uit vragenlijstonderzoek.

¹³ Universiteit Utrecht (2018), Strategisch personeelsbeleid in het VO: Nulmeting in het kader van de monitoring van de afspraak in het geactualiseerde Sectorakkoord VO (2018) over de versterking van strategisch personeelsbeleid

Schoolleidersagenda opgesteld waarin de begeleiding van startende schoolleiders als één van de kernthema's is geagendeerd. Daarbij is nadrukkelijk de verantwoordelijkheid voor realisatie van die begeleiding bij schoolbesturen zelf gelegd. De sector is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid hiervoor. Hoewel er geen recente cijfers beschikbaar zijn van hoe besturen hun beleid ten aanzien van startende schoolleiders waarderen, lijkt het er op dat besturen een positiever beeld hebben, dan de schoolleiders zelf ervaren (zie uitkomst bij a). Uit onderzoek en gesprekken met schoolleiders blijkt dat ze vooral graag van elkaar leren. De sector- en schoolleidersorganisaties ondersteunen deze ondersteuningsbehoefte op diverse manieren, o.a. door het organiseren van Leiderschapslabs, faciliteren van netwerkbijeenkomsten en het aanbieden van specifieke trainingen, door o.a. de VO-academie en het schoolleidersregister VO. Over de effectiviteit van inwerkprogramma's voor schoolleiders is weinig bekend in de wetenschappelijke literatuur.¹⁴ In opdracht van OCW en de VO-raad voert Ecorys daarom een onderzoek uit naar de begeleiding van startende schoolleiders in het vo. Het eindrapport dat eind 2020 opgeleverd wordt, levert meer inzicht op over de achtergronden en behoeftes van deze specifieke doelgroep, inzicht over effectiviteit van inwerkprogramma's en inzicht over de ondersteuningsstructuur (inbedding in het strategisch personeelsbeleid, e.d.).

16) Aandeel bevoegd gegeven lessen



Bron: IPTO

Doelstelling

Om de kwaliteit van de lessen en het onderwijs te borgen, is afgesproken dat in 2017 alle lessen worden gegeven door bevoegde leraren.

Welke beweging is zichtbaar?

We zien dat het aandeel onbevoegd gegeven lessen de afgelopen jaren is afgenomen. Mede gegeven het lerarentekort voor verschillende tekortvakken is dit een mooi resultaat. Het aandeel bevoegde en benoembare leraren gezamenlijk is toegenomen. Dat laat zien dat onbevoegde leraren in opleiding zijn om een passende bevoegdheid te halen. We streven nog steeds naar 100 procent bevoegd gegeven lessen. Er zullen echter altijd leraren blijven die nog niet bevoegd zijn, maar volgens de wettelijk toegestane uitzonderingsmogelijkheden worden ingezet en zodoende in opleiding zijn. Deze leraren worden als 'benoembaar' opgenomen in de meting.

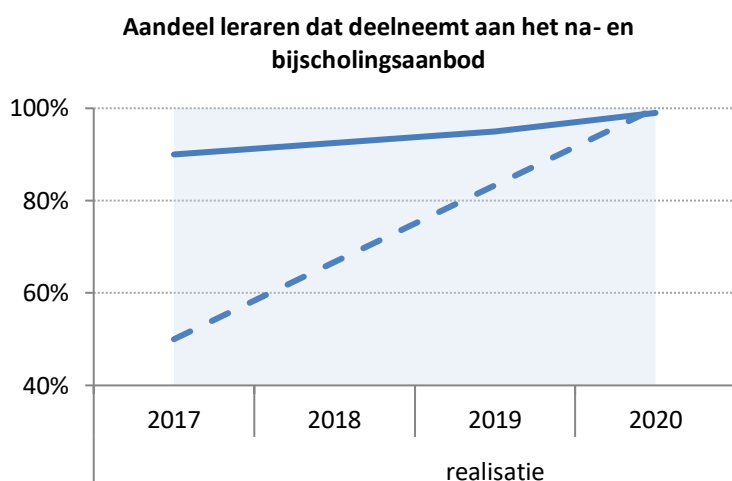
¹⁴ NRO, Kennisrotonde (2019), Welke aanpak is effectief bij het begeleiden of stimuleren van startende schoolleiders in het VO?

Welke acties worden ondernomen?

De uitvoering van het plan van aanpak onbevoegd lesgeven is inmiddels afgerond. Alle daarbij betrokken partijen (lerarenopleidingen, vakbonden, VO-raad en OCW) blijven werken aan informatievoorziening over bevoegdheid en het verstevigen van het contact tussen scholen en lerarenopleidingen. Het streven is dat leraren via maatwerktrajecten hun bevoegdheid kunnen halen en de drempel tot het volgen van scholing lager is. Dit is zeker van belang in bepaalde vakgebieden waar de sector met tekorten te maken heeft, waardoor het moeilijk is voldoende bevoegde leraren te vinden. Ook kijken we naar vereenvoudiging van de huidige uitzonderingsmogelijkheden om tijdelijk onbevoegde leraren in te zetten (benoembare leraren). Verder werkt OCW met lerarenopleidingen, scholen, vakbonden en vakverenigingen aan een toekomstbestendig bevoegdheidsstelsel. We willen een flexibel, eenvoudig stelsel, met aantrekkelijke loopbaanmogelijkheden voor leraren. Een toekomstige bevoegdheidsstructuur moet op zo'n manier worden ingericht dat het kwaliteit garandeert en recht doet aan de diverse behoeften van leerlingen, (potentiële) leraren en scholen in het voortgezet onderwijs.

De Onderwijsraad heeft in november 2018 een advies^[1] uitgebracht over de kwalificatie- en arbeidsstructuur van leraren in het po, vo en mbo, dat OCW meeneemt in de overwegingen voor een toekomstig bevoegdheidsstelsel voor het vo. In februari 2020 is de onafhankelijke commissie Onderwijsbevoegdheden gestart met haar opdracht om te adviseren over zo'n nieuwe bevoegdheidsstructuur. De commissie formuleert nieuwe bekwaamheidsgebieden voor het po, vo en mbo (inclusief speciaal onderwijs) en een algemeen deel dat op alle sectoren van toepassing is. Ook kijkt de commissie naar uitgangspunten voor de nieuwe vorm van lerarenopleidingen en voorbeeldroutes hoe verschillende studenten een bevoegdheid kunnen halen. De commissie consulteert tijdens haar opdracht relevante partijen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, inclusief het speciaal onderwijs en het hoger onderwijs.

17) Aandeel vmbo-docenten dat beschikt over kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hiervoor in het vervolgonderwijs



Bron: SPV

Doelstelling

Alle vmbo-scholen hebben sinds 2017 te maken gekregen met de nieuwe beroepsgerichte examenprogramma's in het vmbo. Voor de scholen met een bovenbouw in de basis-, kaderberoepsgerichte of gemengde leerweg van het vmbo geldt dit rechtstreeks omdat hun leerlingen examen doen in vernieuwde vakken. Maar ook onderbouwlocaties en vmbo's met een theoretische leerweg hebben te maken gekregen met de vernieuwing: hetzij in de voorbereiding van leerlingen op het te kiezen profiel, hetzij in de

^[1] Onderwijsraad 2018, Ruim baan voor leraren.

loopbaanoriëntatie in de theoretische leerweg. Vanwege deze vernieuwing in het vmbo is sinds 2017 gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van leraren. Zo kunnen ze zelf bijscholen in het eigen vakgebied of in een ander vakgebied, kunnen zij leerlingen een realistischer beeld meegeven van verschillende vakgebieden en bijpassende schoolloopbaanperspectieven. De ambitie was dat alle vmbo-leraren in beroepsgerichte vakken in 2020 (50 procent in 2017) beschikken over de kennis van de actuele beroepspraktijk en de opleidingsmogelijkheden hierover in het vervolgonderwijs. Er is voor deze indicator gekeken naar de deelname aan het na- en bijscholingsaanbod per profiel. In 2020 diende 100 procent tenminste gebruik te hebben gemaakt van één na- of bijscholingstraject. Uit de meest recente cijfers van het gebruik van het bij- en nascholingsaanbod is gebleken dat deze doelstelling is behaald. Van ruim 99 procent van de vmbo-scholen hebben docenten een of meerdere cursussen gevolgd uit het na- en bijscholingsaanbod. Dit toont aan dat docenten zich actief laten bijscholen in de nieuwe profielen en daarbij aandacht hebben voor actuele ontwikkelingen in het vervolgonderwijs en de beroepspraktijk buiten de school.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2017 had ongeveer 90 procent van de beroepsgerichte docenten 10.000 na- of bijscholingsopleidingen gedaan. Begin 2019 waren ongeveer 11.500 opleidingen gevolgd, een toename van 15 procent ten opzichte van twee jaar geleden. Van de 580 locaties die een beroepsgericht onderwijsprogramma aanbieden, zijn van maximaal 32 locaties nog geen docenten op cursus geweest. Dit betekent dat zeker 95 procent van de docenten één of meerdere na- of bijscholingsopleiding heeft gevolgd. In 2020 is te zien dat van meer dan 99 procent van de vmbo-scholen docenten een of meerdere cursussen hebben gevolgd uit het na- en bijscholingsaanbod. Hierdoor kan gesteld worden dat bijna 100 procent van de beroepsgerichte vmbo-docenten een cursus heeft gevolgd uit het na- en bijscholingsaanbod vmbo.

Welke acties worden ondernomen?

De afgelopen jaren is het na- en bijscholingsaanbod door OCW gesubsidieerd waardoor het voor scholen en docenten tegen zeer beperkte kosten toegankelijk is. In 2020 loopt deze subsidie nog door, daarna wordt dit opnieuw bezien.

AMBITIE 6: TOEKOMSTBESTENDIGHEID

ORGANISEREN: KOPPELING VAN ONDERWIJS- EN PERSONEELSONTWIKKELING

Strategisch personeelsbeleid is een belangrijke voorwaarde voor de doorlopende leerlijnen van docenten en schoolleiders, voor goed onderwijs en voor de school als aantrekkelijke werk- en leeromgeving. We richten ons op de koppeling van onderwijs en personeelsontwikkeling, in plaats van opzichzelfstaande activiteiten met betrekking tot de vaardigheden van leraren of de samenstelling van het personeelsbestand.

Vanuit een oriëntatie op de toekomst en hun externe omgeving werken schoolbesturen aan de afstemming van hun personeelsbeleid op onderwijskundige doelen en (daaraan gekoppeld) de professionele ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van leraren en schoolleiders.

18) Strategisch personeelsbeleid

Doelstelling

Schoolbesturen stemmen hun personeelsbeleid af op onderwijskundige doelen en daaraan gekoppeld de professionele ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van leraren en schoolleiders.

Een werkgroep bestaande uit OCW, VO-raad, inspectie en wetenschappelijk experts heeft in 2018, als uitwerking van deze doelstelling, de volgende set van indicatoren van strategisch personeelsbeleid geformuleerd:

1. Afstemming van strategisch personeelsbeleid op externe ontwikkelingen
2. Afstemming van strategisch personeelsbeleid op onderwijskundige doelen
3. Ontwikkelperspectief leraren en schoolleiders
4. Duurzame inzetbaarheid
5. Kwaliteit van implementatie van strategisch personeelsbeleid door schoolleiders

Begin 2019 is de stand van zaken ten aanzien kwantitatief gemeten. Bij de meting in 2019 zijn de uitkomsten van de kwantitatieve meting in een expertmeeting voorgelegd en besproken met experts en praktijkdeskundigen op het gebied van strategisch personeelsbeleid. In 2020 wordt de kwantitatieve meting herhaald. Bij dit vervolgonderzoek worden ook schoolleiders en leraren bevraagd. Deze kwantitatieve meting wordt aangevuld met kwalitatief onderzoek, waaronder de themagerichte onderzoeken van de inspectie. Het combineren van kwantitatieve en kwalitatieve informatiebronnen en een gezamenlijke analyse vanuit diverse perspectieven (met medeneming van leraar- en schoolleidersperspectief) zorgt voor een valide en betrouwbaar beeld van de voortgang. Door de COVID-19 maatregelen wordt dit vervolgonderzoek in het najaar 2020 uitgevoerd. Eind 2020 zal over de uitkomsten gerapporteerd worden.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2019 hebben de Universiteit Utrecht^[1] en Regioplan^[2] onderzoek gedaan naar strategisch personeelsbeleid in het vo. Er is een beweging in gang gezet als het gaat om strategisch personeelsbeleid, en er lijken ook al de nodige resultaten te zijn behaald. Kijkend naar de vijf indicatoren van de sectorafpraak kan op basis van de actuele onderzoeken gesteld worden dat schoolbesturen in het voortgezet onderwijs de afstemming van personeelsbeleid op (1) externe ontwikkelingen, (2) onderwijskundige schooldoelen en (3) ontwikkelperspectief leraren en schoolleiders gemiddeld genomen ruim voldoende tot goed beoordelen. Ook indicator 5 – de kwaliteit van de implementatie van personeelsbeleid – beoordelen besturen als ruim voldoende tot goed. Bij dit oordeel over de implementatie van strategisch personeelsbeleid door schoolleiders past een belangrijke kanttekening. Besturen hebben namelijk in dit zelfde onderzoek ook aangegeven dat scholen maar net voldoende scores op de monitoring

^[1] Universiteit Utrecht, Strategisch personeelsbeleid in het VO, 2019.

^[2] Regioplan, Van ambitie naar praktijk, ontwikkeling strategisch personeelsbeleid in het vo, 2019.

van de ondersteuning die schoolleiders aan medewerkers bieden. Dit gebrek aan goede monitoringinformatie roept de vraag op in welke mate er sprake is van sociale wenselijkheid bij dit positieve oordeel van besturen over de kwaliteit van implementatie van strategisch personeelsbeleid. Daarom zou het relevant zijn om in het kader van de monitoring van het sectorakkoord ook informatie vanuit andere geledingen te verzamelen, met name van teamleiders en medewerkers. Aandachtspunt is de afstemming op duurzame inzetbaarheid (indicator 4). Duurzame inzetbaarheid van zowel schoolleiders als leraren lijkt onder druk te staan. Het onderzoek laat zien dat strategisch personeelsbeleid op de agenda van schoolbestuurders staat. Dat zij dit van belang achten en hier werk van maken. Tegelijkertijd moet worden opgemerkt dat er verschillen kunnen bestaan tussen de perceptie van bestuurders, het beleid dat gevoerd wordt en de beleving hiervan op de werkvloer (Leisink en Knies, 2019: 12-14). De uitkomsten van het thema-onderzoek van de inspectie naar de stand van zaken van strategisch personeelsbeleid sluit grotendeels aan bij deze conclusies.^[3] In dit onderzoek wordt het verschil in perceptie bevestigd. De directie en personeelsmedewerkers zijn positiever dan teamleiders en leraren. Tevens blijkt dat evaluaties van het beleid weinig worden uitgevoerd, waardoor de effectiviteit veelal onbekend is.

Welke acties worden ondernomen?

OCW en VO-raad streven sinds 2018 een bredere beweging na m.b.t. strategisch personeelsbeleid, aan de hand van 5 indicatoren. Die bredere beweging wordt in 2021 en 2022 gecontinueerd waarbij met name de aandacht gaat naar het evalueren van de implementatie van het personeelsbeleid door schoolleiders, begeleiding van startende leraren en schoolleiders en duurzame inzetbaarheid.

In het programma Voortgezet Leren ondersteunt de VO-raad (in 2019 en 2020 gesubsidieerd door OCW) besturen en professionals binnen de scholen bij het afstemmen van personeelsbeleid op onderwijskundige doelen (o.a. leergangen, masterclasses, webinars over strategisch personeelsbeleid en peoplemanagement). Ook dit programma krijgt nog een vervolg in 2021-2023. Verder wordt er gewerkt aan een wetsvoorstel waarmee er wettelijke eisen aan strategisch personeelsbeleid zullen worden gesteld.^[4] Dit draagt bij aan versterking van en borging van het strategisch personeelsbeleid. Dit wetsvoorstel zal naar verwachting per 1 augustus 2022 in werking treden.

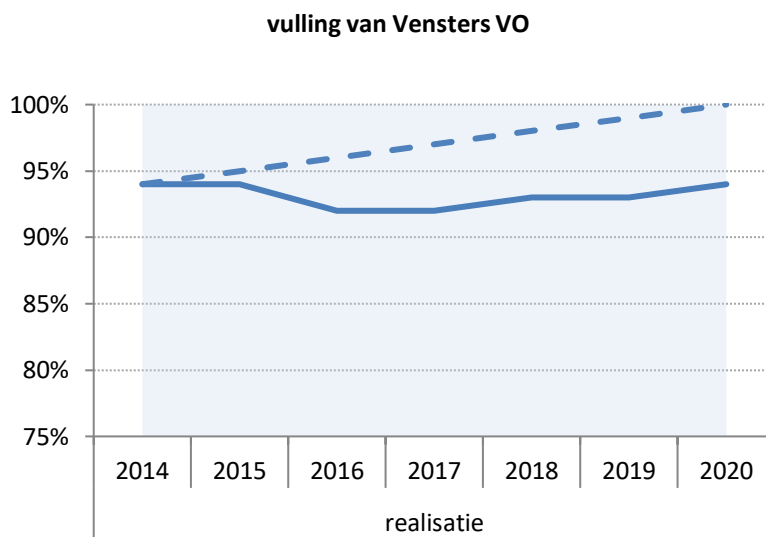
^[3] <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>

^[4] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/01/16/kamerbrief-over-de-versterking-van-de-leraar>

AMBITIE 7: NIEUWE VERHOUDINGEN IN VERANTWOORDING EN TOEZICHT

Scholen en besturen nemen geen genoegen met basiskwaliteit, en hebben de ambitie om zo goed mogelijk onderwijs te leveren, dat aansluit bij wat de maatschappij van hen vraagt. Bij die publieke taak past het afleggen van verantwoording.

19) Vulling van Vensters VO



Bron: VO-raad

Doelstelling

Schoolbesturen hebben hun governance op orde en leggen verantwoording af over de resultaten die zij leveren. De vulling van Vensters VO is hierbij een indicator.

Welke beweging is zichtbaar?

Vensters VO en de Benchmark PO en VO werken intensief samen aan het versterken van de verantwoording op school- en bestuursniveau. In 2020 krijgt Scholen op de Kaart een nieuwe look om zo toegankelijker te zijn voor ouders en andere geïnteresseerden. We zorgen ervoor dat de informatie duidelijk vindbaar en begrijpelijk is.

Online scholen vergelijken staat in de top 5 van geraadpleegde bronnen door ouders die een middelbare school zoeken voor hun kind.

Het gebruik van Vensters VO is constant hoog. Zo hebben 316 besturen afgelopen jaar een actieve gebruikersbeheerder gehad die gebruikers binnen het bestuur stimuleert Vensters te vullen. 100 procent van de besturen publiceert één of meerdere indicatoren en maakt gebruik van het ManagementVenster. 93 procent van alle scholen (van de ruim 1.400 scholen) heeft zelfs 80 procent van de indicatoren gepubliceerd. Ruim 150 scholen deden mee aan werkbijeenkomsten waarbij de VO-raad scholen ondersteunt in het schrijven van toegankelijke toelichtingen en het datagestuurd werken voor het versterken van de kwaliteitszorg.

Welke acties worden ondernomen?

- De nieuwe versie van Scholen op de Kaart is toegankelijk vanaf elke populaire browsers, alle devices en voldoet aan de toegankelijkheids-eisen van de semi-overheid.
- Vensters VO en de Benchmark PO en VO zorgen voor het versterken van de verantwoording van scholen en besturen over onderwijskwaliteit en bedrijfsvoering. Bestuurders, controllers en

20) Naleving Code Goed Bestuur

Doelstelling

De afspraak is dat alle schoolbesturen de code "Goed Onderwijsbestuur VO" onderschrijven en naleven.

Welke beweging is zichtbaar?

In 2015 is een Monitoringscommissie ingesteld met de opdracht advies uit te brengen over herziening van de code 'Goed Onderwijsbestuur VO'. Eind 2018 heeft de commissie het advies 'Betekenisvol besturen' uitgebracht. Hierin wordt geconstateerd dat de 'harde kant' van goed bestuur steeds beter op orde is. Thema's die meer aandacht behoeven zijn het betrekken van belanghebbenden zoals ouders en leerlingen bij het vormen van onderwijsbeleid, het samenspel tussen bestuur en intern toezicht en regionale bovenbestuurlijke samenwerking. In 2019 is de code goed onderwijsbestuur vo herzien, op basis van het advies van de monitorcommissie. De VO-raad constateert dat de naleving van de lidmaatschapseisen vooruitgaat. Zo hebben 100 procent van de schoolbesturen in 2019 haar jaarverslag gepubliceerd en publiceren ook meer besturen een klokkenluidersregeling, klachtenregeling en integriteitscode.

Welke acties worden ondernomen?

Enkele voorbeelden van instrumenten die de VO-raad heeft ontwikkeld om besturen te ondersteunen bij bovengenoemde aandachtspunten:

- Er is een 'checklist lidmaatschapseisen' met een reeks voorbeelddocumenten opgesteld, die besturen helpt om aan de lidmaatschapseisen te kunnen voldoen.
- De VO-raad biedt een traject van collegiale bestuurlijke visitatie aan. Met de leden is afgesproken dat zij eens in de vier jaar deelnemen aan dit of een soortgelijk traject.
- In het voorjaar van 2019 gaven het LAKS en de VO-raad een handreiking uit voor het versterken van de horizontale dialoog.
- De VO-raad heeft in samenwerking met de VTOI-NVTK een commissie opgericht die de toepassing van de code goed bestuur stimuleert.

Acties vanuit OCW:

- OCW zet via NRO een meerjarig onderzoek uit naar de relatie tussen de kwaliteit van bestuur en onderwijskwaliteit.
- OCW en de VTOI-NVTK hebben een werkbijeenkomst georganiseerd met het oog op het versterken van de deskundigheid van het interne toezicht.
- OCW ondersteunt het project 'versterking medezeggenschap'. De Stuurgroep herijkt dit jaar de aanpak en de doelen om een groter bereik en nadere aansluiting bij de wensen van de medezeggenschapsraden en bestuurders te bereiken.
- Ter ondersteuning van deze herijking organiseert OCW een Challenge waarbij er een oproep wordt gedaan om met nieuwe, innovatieve ideeën de kwaliteit van de medezeggenschap te versterken.
- Zie in aanvulling hierop ook de acties onder 'aandeel besturen met het oordeel voldoende op de standaard Kwaliteitszorg'.

Reflectie op gestelde acties:

Het onderzoek dat via NRO is aanbesteed, is in de opstartfase. Het onderzoek loopt over een periode van 3 jaar.

De 'Gezamenlijke werkagenda voor kwaliteit en professionalisering van het intern toezicht in het voortgezet onderwijs 2020-2021' is gepubliceerd op Rijksoverheid.nl. VTOI-NVTK en OCW zijn in goed en intensief contact over de vorderingen van de doelstelling op de agenda. Daarnaast werken we samen aan de positionering van VTOI-NVTK met het oog op verstevigen van goed toezicht.

De Europese aanbestedingsprocedure voor de versterking en ondersteuning van de medezeggenschap is in de laatste fase. Er is een partij geselecteerd en met hen worden nadere afspraken gemaakt zodat zij kunnen starten. Ze zullen voortbouwen op hetgeen er door het Project Versterking medezeggenschap in de

afgelopen jaren is opgebouwd. Samen met de stuurgroep zal de overdracht in de zomer van 2020 plaatsvinden waarna in het schooljaar 2020-2021 de ondersteuning en versterking in de nieuwe vorm van start kan gaan.

De Challenge is door Pluvo gewonnen. Zij hebben de MR Academie ontwikkeld voor MR-leden. Die kunnen daarmee laagdrempelig online scholing vinden die past bij hun eigen behoeften. Zo is er een module voor startende MR-leden die ingaat op de rol en taken. Ook zijn er meer inhoudelijke modules. Dit aanbod wordt de komende tijd verder uitgebreid. Pluvo heeft een partner gevonden om dit samen vorm te geven.

21) Aandeel besturen met het oordeel voldoende op de standaard Kwaliteitszorg

Doelstelling

De doelstelling is dat schoolbesturen hun kwaliteitszorg op orde hebben, tegen zo min mogelijk administratieve lasten.

Welke beweging is zichtbaar?

Vanaf het schooljaar 2017/2018 staat de bestuurlijke kwaliteitszorg centraal in het toezicht van de inspectie. Om daarop aan te sluiten is kwaliteitszorg opgenomen in het geactualiseerde sectorakkoord. Uit de tweede meting van de inspectie blijkt dat 76 procent van de besturen voldoende of goed scoort op kwaliteitszorg. Door het geringe aantal besturen dat is onderzocht, is het niet betrouwbaar om de cijfers per jaar met elkaar te vergelijken. Daarom heeft de inspectie gerapporteerd over een tweejarig gemiddelde. Bijna een kwart van de besturen heeft het oordeel onvoldoende op kwaliteitszorg. Voor deze besturen geldt dat zij weinig zicht hebben op de onderwijskwaliteit. Vaak hebben zij wel zicht op de resultaten, maar een goed beeld van het onderwijsproces ontbreekt.¹⁵

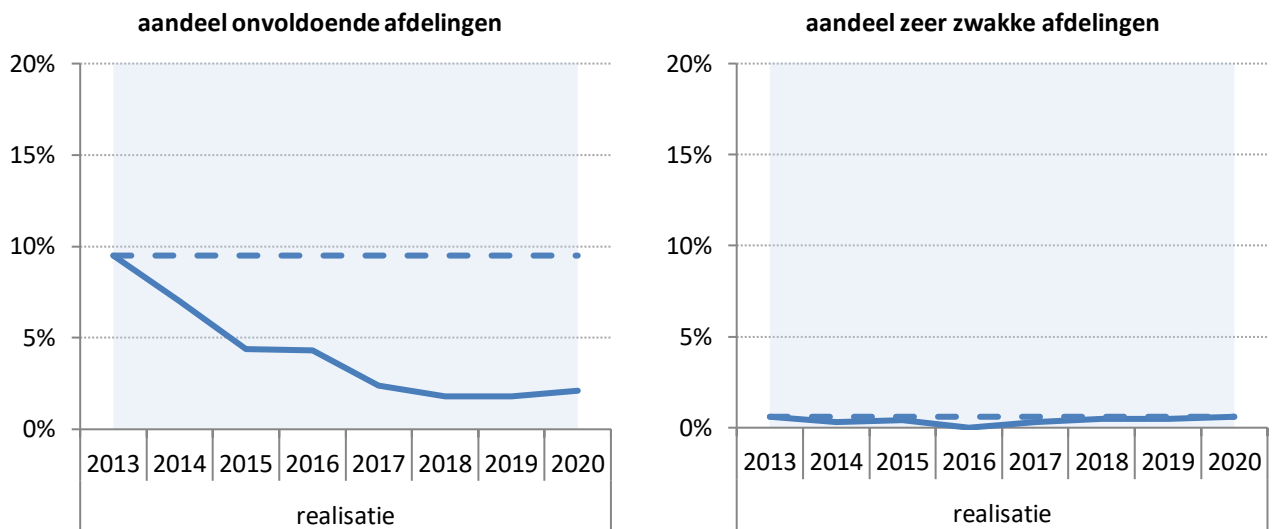
Welke acties worden ondernomen?

Het meerjarig onderzoek dat OCW via NRO heeft uitgezet naar de relatie tussen de kwaliteit van bestuur en onderwijskwaliteit is in de startfase. Daarnaast is in voorjaar 2020 in samenwerking met de VO-raad, VTOI-NVTK en inspectie een pilot gestart met 10 schoolbesturen in het vo, om te onderzoeken wat besturen kan helpen (zichzelf) te verbeteren, wanneer zij op één van de standaarden voor kwaliteitszorg en ambitie van de inspectie onvoldoende krijgen. De pilot loopt in 2020 en 2021 en heeft tot doel meer inzicht te krijgen in de mechanismen waarmee besturen werken aan hun kwaliteit en anderzijds welke interventies effectief kunnen zijn om hieraan bij te dragen.

Zie in aanvulling hierop ook de acties onder 'Naleving Code Goed Onderwijsbestuur VO'.

¹⁵ Inspectie van het Onderwijs (2020). Staat van het Onderwijs 2018/2019.

22) Verdere substantiële daling van het aandeel (zeer) zwakke afdelingen



Bron: Inspectie van het Onderwijs

Doelstelling

Om te voorkomen dat leerlingen onderwijs krijgen dat onder de maat is, versterkt OCW het kwaliteitsbesef bij zwakke/onvoldoende en zeer zwakke scholen en bij scholen die zich in de risicozone bevinden. Het doel is om te voorkomen dat leerlingen onderwijs van onvoldoende kwaliteit krijgen, en aan te sturen op snelle verbetering bij scholen waar dit al wel het geval is. Afgesproken is dat het aandeel zeer zwakke (0,6 procent in 2013) en onvoldoende (9,5 procent in 2013) afdelingen substantieel daalt.

Welke beweging is zichtbaar?

Het grootste deel van de afdelingen in het voortgezet onderwijs voldoet aan de basiskwaliteit. Het aantal scholen dat aan de norm voor basiskwaliteit voldoet op 1 september 2019 is 97,1 procent. Dit percentage ligt iets lager dan in 2018. Bij het aandeel zwakke/onvoldoende afdelingen is een lichte stijging te zien naar 2,2 procent. Ook het aandeel zeer zwakke afdelingen is licht gestegen naar 0,7 procent. De toename betreft vooral havo- en vwo-afdelingen. Bij de vwo-afdelingen zaten de tekortkomingen vooral op het onderdeel onderwijsproces en bij de havo-afdelingen op het onderdeel onderwijsresultaten.¹⁶ De doelstelling van een substantiële daling van het aandeel zwakke/onvoldoende afdelingen is behaald. Het aandeel zeer zwakke afdelingen is door de jaren heen vrijwel gelijk gebleven.

Welke acties worden ondernomen?

Voor afdelingen in de risicozone, zwakke/onvoldoende en zeer zwakke afdelingen biedt OCW ondersteuning aan in de vorm van het programma: 'Leren verbeteren'. Uit de externe evaluatie van dit programma begin 2020 komt een positief beeld naar voren.¹⁷ Daarom zal het ondersteuningsaanbod van 'Leren verbeteren' de komende jaren worden voortgezet.

¹⁶ Inspectie van het onderwijs. (2020). *De Staat van het Onderwijs 2020*. Inspectie van het Onderwijs. Pp. 101-102.

¹⁷ Bijman, D., Wel, J. van der en Krooneman, P. (2020). *Evaluatie leren verbeteren*. Amsterdam: Regioplan.

23) Aandeel afdelingen met goede onderwijskwaliteit

Doelstelling

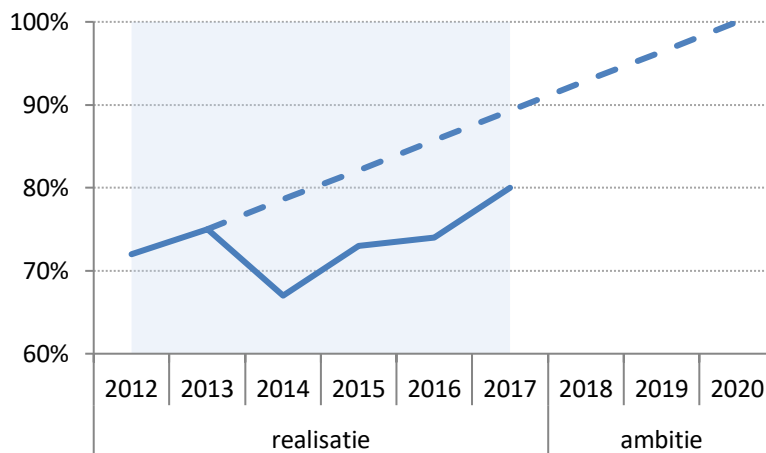
Scholen en besturen nemen geen genoegen met de basiskwaliteit en hebben de ambitie om zo goed mogelijk onderwijs te verzorgen. Daarbij streven ze naar een zo hoog mogelijk niveau boven basiskwaliteit.

Welke beweging is zichtbaar?

Scholen kunnen sinds 1 augustus 2017 – op eigen verzoek - de waardering goed van de Inspectie van het Onderwijs ontvangen. Het aandeel afdelingen dat de waardering goed krijgt, is ook dit jaar weer gestegen naar 5,4 procent. Op 1 januari 2020 hadden 162 afdelingen deze waardering. Naast de waardering goed wordt er jaarlijks het predicaat Excellente School uitgereikt. Om hiervoor in aanmerking te komen is eerst de waardering goed vereist. In 2019 kregen 40 VO-afdelingen het predicaat Excellente School.¹⁸

24) Verbetertermijn (zeer) zwakke afdelingen

verbetertermijn (zeer) zwakke afdelingen



Bron: Berekend uit open-databestanden van de Inspectie van het Onderwijs

Doelstelling

In 2020 verbeteren alle (zeer) zwakke afdelingen zich binnen één jaar respectievelijk twee jaar. Gekeken wordt of de scholen die in een bepaald schooljaar zwak/onvoldoende, dan wel zeer zwak zijn bevonden, zich binnen de gestelde termijn van respectievelijk één of twee jaar verbeteren. Op deze manier kunnen 'cohorten' zwakke/onvoldoende en zeer zwakke scholen worden vergeleken.

Welke beweging is zichtbaar?

Met deze indicator wordt altijd ten minste twee jaar terug in de tijd gekeken. De indicator laat zien dat de stijgende lijn zich verder door heeft gezet. Dat betekent het grootste deel van de onvoldoende en zeer zwakke scholen zich binnen de gestelde termijn verbetert.

¹⁸ Inspectie van het onderwijs. (2020). *De Staat van het Onderwijs 2020*. Inspectie van het Onderwijs. Pp. 101-102.

Welke acties worden ondernomen?

Zeer zwakke afdelingen moeten zich sinds schooljaar 2015-2016 binnen 12 maanden verbeteren naar ten minste onvoldoende. Zie voor de ondersteuning die aan afdelingen wordt geboden de toelichting onder de indicator *Verdere substantiële daling van het aandeel (zeer) zwakke afdelingen*.